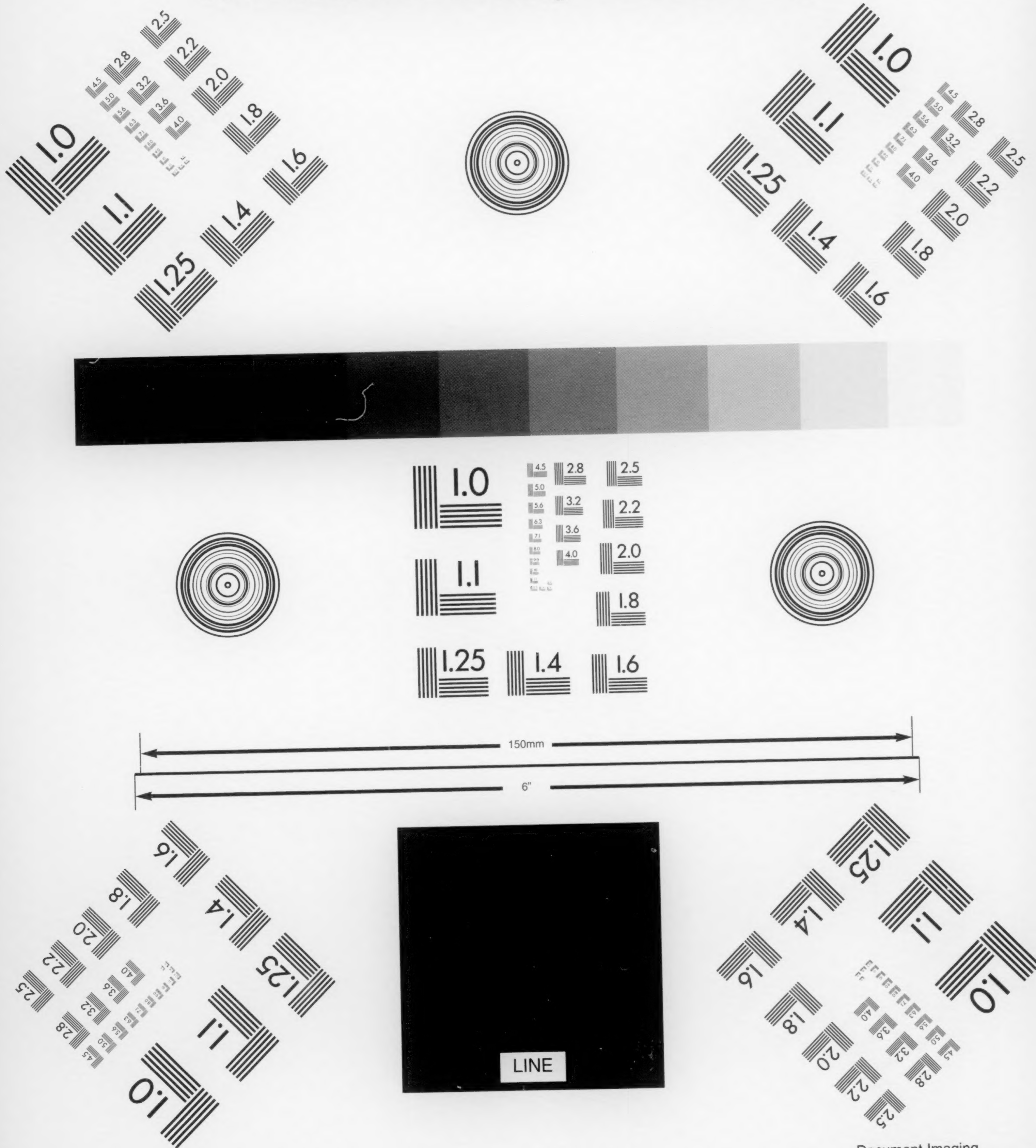

START

CONTROL TEST TARGET for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.
It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.
Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

A-2289 CAT 800 7403 Rev. 2/00 @ Eastman Kodak Company, 2000 Printed in U.S.A.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
STAMPED

Microfilmed 2004
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH
DRAMA

PRESERVATION
PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-2004-1875.9

Dimondstein, Boris.

**In di shturm teg: drama
in fir aktn un akht
bilder.**

New York, 1930.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2004- 1875.9

Dimondstein, Boris.

In di shturm teg : drama in fir aktn un akht bilder.

New York : Bee De Pub. Co., 1930.

63 p.; 20 cm.

1. Yiddish drama.--lcsh

I. United States-New York-New York

ID: NXYH02-B1728 CC: 9114 DCF: [HBR]
CALL: /106092

Reduction ratio

X 10.0

5 Φ

איין די שטורם מעג

פון

באריס דיימאנדשטיין

דראמא אין 4 אקטן

און אכט בילדער

פרייז 40 סענט.

BEE DE PUBLISHING CO., Inc.
NEW YORK

11112

איין די
שטורם מעג

פון

באָריס דיימאָנדשטיין

דראַמא אין 4 אַקטן

און אַכט בילדער

BEE DE PUBLISHING CO., Inc.

NEW YORK

1930

נ א ט י י

די דראַמע האָב איך געשריבן אין אָנפאַנג 1914 אונטער'ן נאָמען „רוסלאַנד אין 1905“ ווי איך האָב דאָן אָנאַנסירט אין מיין דאָן דערשינענעם ביכל לידער, „טאָג און נאַכט“.

אין 1919 האָב איך עס אָפּגעגעבן דרוקן צו דר. פארענבערג. אַזוי איז עס פאַרנאָבלעסיגט געוואָרן ביז איך האָב אַרויסגעקראָגן די פּלאַטן פון דר. פארענבערג אין 1923.

אַזוי איז דאָס ווידער אָפּגעלעגן, שוין ביים פרינטער „פינסקי מול פרעס“, פאַרגעסן און פאַרלעגן, ביז צופעליג, האָב איך זיך דער-מאַנט אַז דאָ זיינען פּלאַטן פון דער דראַמא און האָב עס אָפּגעדרוקט.

די ווערק ווידמע איך צו מיינע חברים פון יונגן בונד.

Copyrighted, 1930
Bee De Publishing Co., Inc.

פערזאָנען אין דער דראַמע:

- חייקעל, א סטאַלער
- פסח, א שוסטער
- געסט
- זשאַנדארמע
- קאזאקען
- סאלדאט 2
- סאלדאט 1
- דינסט
- איוואן פעטראו
- מארושא פעטראווא
- אלינא פעטראווא
- מאד. כלעבניקאוו
- ברידער פאוולאוו
- דערושקא גרושקא
- כלעבניקאוו, גענעראל גובערנאַטאָר
- אניטא
- רחל
- הענע
- בעריל
- ביילקע
- שמוליק, סטודענט
- לייזער, ארבייטער

צייט און האַנדלונג ווייס רוסלאַנד 1900—1907

ערשטער אקט, ערשטעם בילד

פערזאנען:

חייקעל, סמאלער, א יאָר 50	ביילקע, א יאָר 17
לייזער, ארבייטער א יאָר 18	בעריל, א יאָר 12
שמוליק, סטודענט א יאָר 20	

די בינע, א גרויסער הויף מיט בוימער. א גרויסע שטוב, צוויי פענסטער. א טיר אין מיטען, וואָס פירט ארויף צוויי טרעפ. טיר און פענסטער זיינען אָפֿען. עס זעט זיך א ווערקשטאט אלערלוי געצויגען ווי: הובלען, זעגען דאלאמעס, ברעטער. עס זעט זיך אייניגע שטיקער מעבל ניט פֿאַרענדיגטע. לייזער, א יאָר 18, מיט קלוינע וואַנצע לאך, שוואַרצע קאָפּ האָר, שטייט ביים ווערקשטאט שרויפט צו ארבעט און זענט. פייגעלאך זינגען ס'איז פרילינג.

לייזער (הערט אויף זעגען הערט זיך איין צו די פייגער לאך): אייד איז וואויל פייגעלאך. אייד איז גוט... (שמוליק ערשיינט).

שמוליק (א יאָר 20 דאָר און הויך, גלאַט געראַזירט, שמעלט זיך נעבען פענסטער): וועמען איז גוט לייזער?
לייזער: וועמען איז גוט פרענט איר? די פייגעל און אייד.

שמוליק: ווארום פארגלייכט איר מיר מיט די פייגעל?
לייזער: ווייל איר ארבייט ניט, און די פייגעל ארבייט טען ניט.

שמוליק: עד לייזער איר זייט א נאָר. מיינט איר אז ארבייטען איז אזוי שלעכט? ארבייט מאכט דעם לעבען זיס...

ל י י ז ע ר : (גייט צו צום פענסטער) אויב אזוי, טא וואס ארבייט איר ניט?

ש מ ו ל י ק : דיינקט איר אז כ'ארבייט ניט? ס'ארבייט נאך מעהר און שווערער פאר אייד. כ'ארבייט ניט מיט'ן כח ווי איר. מיט די הענט, מיט די מוסקלען. נאך מיט'ן קאפ ארבייט איר... ארבייטען ווי כ'האב געזאגט, איז נאך ניט אזוי שלעכט, צופיל ארבייטען זעט איר דאס איז שלעכט. (קליינע פאזע) זאגט מיר לייזער קענט איר לעזען רוסיש? אדער אידיש?

ל י י ז ע ר : יא איר קען!

ש מ ו ל י ק : (קוקט זיך ארום, נעמט ארויס א פראקלאמאציע, שטעט עס א שטעק ארויף לייזער'ן אין האנט) נאט אייד באהאלט עס איר זאלט עס לעזען ווען קיינער זעט ניט. איר וועל אייד נאך ברענגען. (ראש אפ).

ל י י ז ע ר : (שטעקט ארויס די קאפ קוקט אים נאך, דאן שטעלט ער זיך ביים טיר נעמט ארויס די פראקלאמאציע) וואס קען דאס זיין. הא? וואס איז דאס? (לעזט) אויף צום ערשטען מאי... (אום צו-סערען די הענט).

ביילקע מיט בערלען ערשיינען.

ב י י ל ק ע : (א יאר 17 אין א ראז קליידעל מיט א בלאנדען צאפ). וואס מאכט איר לייזער?

ל י י ז ע ר : (פארשטעקט אין קעשענע די פראקלאמאציע, שטייט בעלט) וואס זאל מען מאכען? אט אזוי... ווי קומט איר אהער? ... ב י י ל ק ע : איר גיי צום טשערעדע... באגעגענען אונזער בהמה...

ב ע ר ל : (א יאר 12) אוי, ס'איז א ליגען, זי... ב י י ל ק ע : (גייט אים א פאטש) דו שווייג... דו הערסט? ... ב ע ר ל : נאך דערציילען. ס'איז א ליגען, לייזער, זי לייגט דיר...

ב י י ל ק ע : כ'וועל דערציילען דער מאמען, כ'וועל דיר קיין מאל ניט מיטנעמען.

ב ע ר ל : טא ווארום שלאנסט זיך?

ל י י ז ע ר : בעריל ווילסט זיין א גוטער? קויף מיר פאר פיראסען.

ב ע ר ל : וואס קריג איר?

ל י י ז ע ר : א קאפיקע קריגסטו.

ב ע ר ל : אהער כ'גיי.

ל י י ז ע ר : נא דיר א פיטאק. קויף פאר 4 קאפיקעס פאר פיראסען. און פאר —

ב ע ר ל : דאס לאז איבער צו מיר. כ'וועל שוין קויפען וואס איב'ל וועלען.

(נעמט דאס געלט, אפ.) לאנגע פאזע.

ב י י ל ק ע : (די קאפ אראפ די אויגען ארויף.) לייזער וואס האט איר געלעזען?

ל י י ז ע ר : (שמויכעלט, האלט זיך מעשה מענטש.) נאך ניט...

ב י י ל ק ע : איר מיינט אז איר ווייסט ניט?

ל י י ז ע ר : אנו טרעפט אויב איר ווייסט?

ב י י ל ק ע : אונזער דוד...

ל י י ז ע ר : און ער לאזט אייד?

ב י י ל ק ע : ווארום ניט?

ל י י ז ע ר : ער האט ניט מורא פאר אייד?

ב י י ל ק ע : ער באהאלט ביי מיר אלע זיינע אומלעגאלע שריפטען. כ'האב אלץ געלעזען... כ'ווייס אלעס...

ל י י ז ע ר : אזוי?

ב י י ל ק ע : כ'האב אייד געוואלט בריינגען א פאר ביכ-לאך.

ל י י ז ע ר : אבי כ'האב געמיינט —

ב י י ל ק ע : אז איר פארשטיי נאכניט...

ל י י ז ע ר : ווער זאגט אז... (פאזע.) קענט איר קאפלאן'ס

זון דעם סטודענט?

ב י י ל ק ע : דעם סטודענט... שמוליק'ן? נעוויס קען איר!

ל י י ז ע ר : איר קענט אים לאנג?

ב י י ל ק ע : אה, שוין מער פון א יאר. ער נעמט מיר

צו איסחאטקעס, ער דערציילט מיר, און לערנט מיר, לערנט מיר
דעם קלאסען קאמף... כ'האב אים אזוי ליב צו הערען ריידען.

לייזער: איר האט אים ליב זאגט איר?
בייזער: ער רעדט אזוי שיין, און ווייס אלץ. ער
ווייסט? (נעמט אים פאר'ן האנט.) די פאליציי זוכט אים, וויל אים
ארעסטירען. שפיאנען גייען אים נאך וואו ער גייט און וואו ער
שטייט.

לייזער: ווארום ארעסטירען זיי אים ניט?
בייזער: ער באהאלט זיך אויס, פארמאסקירט זיך.
לייזער: ער איז דאך דא, ערשט געווען אן א מאסקע.
בייזער: ווי קוקט ער אויס?
לייזער: ווי זאל ער אויסקוקען? ווי ער איז.
בייזער: מיט א בארד? אדער אן א בארד?
לייזער: וואו בארד, ווען בארד, אזוי ווי ער איז...
בייזער: דאס איז דאך ווי אומגלויבליך. זיי וואלטען
אים גלייך ארעסטירט. איז ער שוין לאנג אוועק? א לייזער?
איז וועלכען וועג איז ער אוועק?

לייזער: (ווייזט מיט'ן פינגער.) אהין איז געלאפן איז
ער אוועק.

בייזער: אהין... אהין, זאגט איהר, לויפט יענער וועג.
(בעריל ערשיינט)

בייזער: אט האסטו פאפיראסען. (קוקט זיך אים) וואו איז
ביילקע?

לייזער: זי קומט באלד. (פארזיכערט א פאפיראס ציט מיט
און בלאזט מיט קראפט דעם רויך, גייט ארויף די טרעפלאך קוקט נאך
דעם וועג וואו ביילקע איז אוועק... גייט ארויף אינווייניג נעמט זיך
שמאק צו דער ארבייט.)

בייזער: (קריכט ארויף און זעצט זיך אויפ'ן פענסטער)
מאכסטו האס אלץ לייזער? די טישען, מיט די שטולען, מיט די
אלמערס?

לייזער: (גייט צו אים צו) יא בעריל איר מאד עס
אלץ.

בייזער: ווי ווערט מען א סטאלער?
לייזער: דו ווילסט זיין א סטאלער?
בייזער: יע, כ'וואלט מיר געמאכט א פידעל.
לייזער: ווארום דוקא א פידעל? ווארום ניט קיין
בופעט, קיין קאמאד?

בייזער: איר ליב צו הערען ווי א פידעל שפילט, און א
פידעל מאכט דאך א סטאלער.

לייזער: זאג מיר, בערל, וואו איז ביילקע געגאנגען?
נאך זאג דעם אמת.

בייזער: וועסט געבען א פאפיראס? וועל איר דיר זאגען.
לייזער: דו דארפסט ניט רויכערן, ביזט נאך צו קליין.
בייזער: איר קען רויכערן, איר קען זיך פארציען. ווילסט
זען? גיב מיר דיין פאפיראס. (נעמט דעם פאפיראס פון זיין מויל
און רויכערט) נו קען איר רויכערען?

לייזער: נו גוט נא דיר א פאפיראס. (גיט אים.)
בייזער: (נעמט) זי איז געגאנגען זוכען שמוליק'ן. ניט די
בהמה!

לייזער: האסטו געזען שמוליק'ן איז א בארד? א?
בייזער: יא! ער פלעגט אין שטוב זי אויסטאן, ער האט
געהאט א סך בערד א געלע און א שווארצע, און א בלאנדע.
לייזער: דיר געפעלט שמוליק?

בייזער: מיר געפעלט ער שוין גאר ניט. ער רופט מיר
קליינער קונדוס, ער זאגט כ'האב א גוטע קאפ, נאך איר האב ניט
ווער ס'זאל מיר נעמען אין די הענט. ער מוז מיינען קלעפ געבען. א
לייזער? (לייזער פארטראכט) וואס טראכסטו לייזער?
לייזער: גיי אהיים בערל קום אלע טאג וועל איר דיר
לערנען פאר א סטאלער.

בייזער: גוט. (שפרינגט ארונטער פון פענסטער לאזט זיך אין
געלאט. אב.)

בייזער: (קוקט אן מיט א וועגעלע זאכען. ער האט א
געלע גרויליך בארד, ער איז א יאָר 50. רופט לייזער'ן) לייזער, לייז-
ער.

לייזער : וואס ווילט איר ר' חייקעל ?
 חייקעל : קום נאך ארויס דארטען. וואו ביזטו דאר-
 טען ?
 לייזער : (קומט ארויס העלפט אריינברענגען די טאקאבן.
 עס פאלען ביי אים עטליכע אראפ אין וועג.
 חייקעל : וואס איז מיט דיר לייזער וואס שלאפטו ?
 לייזער : טראגט מען אליין וואס בין איר א לער אינ-
 געל ? וואס ?
 חייקעל : העי דו, שנעק דו, מאד צו ס'מול.
 לייזער : מאכט איר צו וועל איר צומאכען.
 חייקעל : זע נאך, זע נאך, ווער ס'הייסט מיר צומאכען
 ס'מול, א גאנצער מענש געווארען.
 לייזער : טא וואס שרייט איר ?
 חייקעל : פוילענצע שלאף ניט. גייט און שלאפט.
 ס'ווילט זיך ניט געבען דיר א פאר פעטש אז די ציין זאל דיר
 ארויס.
 לייזער : (מיט בעס טוט א ווארף דעם גאנצען זשמען מיט
 טאקאבן אן דער ערד) נאט טראגט אליין.
 חייקעל : (לויפט צו אים צו, הייבט אויף אים די הענט
 נאך שלאגען, שלאגט ער ניט, די ציינער קריצען ביי אים) א, דו
 שנעק, איר'ל דיר דער'הרג'ענען.
 לייזער : (שטעלט זיך געגען אים) שלאגט. נו שלאגט.
 כ'האב פאר אייד קיין מורא ניט.
 חייקעל : (לאזט אראפ די הענט) נו צייטען, זיך דער-
 לעבט.
 לייזער : איר מיינט כ'בין א לערן אינגעל, וואס ?
 חייקעל : בריינג מיר ניט ארויס פון די כלים, זאג איר
 דיר, הערסט דו ?
 לייזער : (טוט אויס זיין פארטוך, טוט אים א שליודער)
 באצאלט מיר, איר וויל ביי אייד מעהר ניט ארבעטען.
 חייקעל : געלט וועל איר דיר געבען, א גראבען הינטען.
 לייזער : איר וועט שוין געבען.

חייקעל : וואס'טו מיר טאן ?
 לייזער : אויב ניט מיט גוטען איז מיט בייזען. (ער גייט
 אריין אין שטוב טוט זיך אן יום טוב'דיג, קומט ארויס אויפ'ן חויף
 קוקט אויף חייקעלען ווי יענער קלויבט צוזאמען די צעווארפענע טא-
 קאבן.)
 חייקעל : (קוקט אויף לייזער'ן) גוט יום טוב דיר.
 לייזער : באצאלט מיר.
 חייקעל : (מיט געלעכטער) גיי סודיע מיר... א הינטען
 קריגסטו.
 לייזער : א לאך אין קאפ קריגט איר. טוט א כאפ א
 געטאקטע פיסעל, אט עפען איר אייד אויף צווייען די קאפ.
 חייקעל : (דערשראקען, רוקט זיך ריקווערטס) איר גיב ניט.
 לייזער : (טוט א ווארף די פיסעל כאפט אים אן פאר די
 אקסלען מרויסעלט אים מיט קראפט) געלט ניט, באצאלט אדער איר
 הרג'ע אייד. (כאפט אים פאר'ן בארד) איר באצאלט ?
 חייקעל : (שרויט) געוואלד, געוואלד... מיין בארד.
 (ביילקע ערשוינט, דערזעט ביילקען) ביילקע ראטעווע. ער רייסט מיר
 אויס די בארד. געוואלד מיין בארד... (ביילקע שטייט צוטומעלט.)
 לייזער : באצאלט.
 חייקעל : כ'צאל, כ'צאל, לאז אפ...
 לייזער : (לאזט אפ) א לער אינגעל בין איר וואס ?
 בייקעל : וואס טוט זיך דא ?
 חייקעל : משוגע געווארען און נאר...
 לייזער : כ'וויל ניט ארבייטען דא... און נאר. בא-
 צאלט.
 בייקעל : פעטער גייט אריין אין שטוב.
 חייקעל : ס'ארא אייזערנע הענט ס'האט (טאפט זיך די
 בארד).
 לייזער : כ'וויל אוועק פאר'ן... (חייקעל גייט אריין אין
 שטוב.)
 בייקעל : איר פארט אוועק ? (קוקט אים סיף אין די
 אויגען.)

ל י י ז ע ר : כ'וויל אוועקפארען... ווייט אוועקפארען...
 ב י י ל ק ע : ווארום לייווער? ערגעץ...
 ל י י ז ע ר : כ'קען דא נישט זיין... כ'קען נישט...
 ב י י ל ק ע : לייווער... (פארדעקט דעם פנים מיט די הענט,
 פלאצט אויס אין א היסמערש געווייזן...)

פ א ר ה א נ ג

ערשטער אקט, צווייטעם בילד

פ ע ר ז א נ ע ז :

לייווער	ביילקע
חייקעל	בערל

(דיוועלבע סצענע די ווערקשטאמען שטייען אין דרויסען. לייווער
 און חייקעל הובלען ברעטער, בערל מאכט זיין פידעלע. די האנדלונג
 פיר חרשים שפעטער.)

ח י י ק ע ל : ביזט א מבין, א היץ. (ווישט זיך דעם שווייט.)
 ל י י ז ע ר : האב אייך געזאגט, היינט וועט זיין הייסער
 ווי נעכטען.

ח י י ק ע ל : קום אקארשט אהער בערל נא דיר דריי קאד
 פיקעס און גיי קויף א פלעשעל קאלטע קוואס.
 ב ע ר ל : (לויגט אוועק זיין פידעלע גייט צו צו חייקעלען
 נעמט די דריי קאפיקעס וויל גיין.)

ח י י ק ע ל : געדענק, זאל זיין קאלט. (בערל אָפּ באַטראכט
 בערל'ס פידעלע.)

ל י י ז ע ר : איר ווייסט ר' חייקעל, אז בערל וועט זיין א
 קינסטלער. באטראכט נאך די פידעלע... ווי ער ווייסט ווי צו קריכען
 ווי נאך צו מאכען. היינט האט איר געזען ווי ער פאליטירט. כ'האב

אים עטליכע מאל געוויזען, און ס'גייט אויף א לאד. ס'איז א גרויסע
 נארישקייט פון זיין מאמען, ווארום זי לאזט אים נישט זיין א
 סטאלער.

ח י י ק ע ל : ער האט נאך א גרעסערען געשמאק אין מאד
 לען די גאנצע ווענט מיט מזרחים און אנדערע בילדער.
 ל י י ז ע ר : היינט האט ער אויף זיך א קאפ, און מויל,
 אז אמת'ער רעדנער. האט איר געדארפט הערען א רעדע זיינע,
 אז אראטאר זאג איר אייד.

ח י י ק ע ל : שוין אויך א דעמאקראט?
 ל י י ז ע ר : הערט נאך א מעשה. ער איז דאך דער פירער
 פון די חדר אינגלאד'ס סטרייק.
 ח י י ק ע ל : חדר אינגלאד סטרייקען אויך? וואס ווילען
 זיי?

ל י י ז ע ר : מען זאל זיי נישט שמייסען... און שבת אין
 חדר נישט זיין.

ח י י ק ע ל : נו און וואס איז געבליבען?
 ל י י ז ע ר : זיי האבען געוואונען... בערען דעם רב'ס אייד
 דעם האבען זיי די קאפ געפלעט, ווייל ער האט זיך געשטעלט
 געגען.

ח י י ק ע ל : אזוי נאך? גיי ווייס.
 ל י י ז ע ר : אליין לערנען וויל ער נישט כאטש אלץ קען ער.
 ח י י ק ע ל : זאג מיר נאך לייווער וואו נעמט ער צום עסען?
 מיילע שלאפען האט ער וואו, אבער עסען?

ל י י ז ע ר : ר' חייקעל איר זייט דאך זיין פעטער. נאך
 מיין מיינונג האט איר אים געמענט געבען קעסט.

ח י י ק ע ל : ווען זי דערוויסט זיך. כ'מיין מיין שוועסטער
 וואלט געווען אז עוויגע שנאה. דו קענסט זי נישט. ס'וואלט הייסען
 איר מאד אים פאר א בעל-מלאכה, און ער אליין, ווען כ'רוף אים
 אמאל עסען, וויל ער אויך נישט גיין.

ל י י ז ע ר : איר דארפט אים פארשטיין. ווען איר וועט
 אים זאגען אז ער קריגט עס באצאלט פאר זיין ארבייט, דאן וועט
 זיין נאך אן אנדער זאך. נו מיר אייד זאגען ר' חייקעל ער איז

ווערט זיין עסען, ער קען מער אין די 4 חדשים ווי אן אנדער אינגעל אין צוויי יאר.

ח י י ק ע ל : אבער ווי טוט מען דאס גענען זיין מוטער? גענען מיין שוועסטער?

ל י י ז ע ר : ווייסט איר נאך וואס? צאלט אים גענוג פאר זיין קעסטל און איר וועט זען, זי וועט אויך בעסער ווערען. וואס איז? דוד איז א סטאלער וועט בערל אויך זיין א סטאלער. אמת ער קען דערגרייכען עפעס העכער אבער ער וויל דאך ניט. ער וויל זיין א סטאלער און נאך. דערפאר איז ער דאך אוועק פון היים.

ח י י ק ע ל : אויף מיין ווארט, וואס א אינגעל קען? עלף צוועלף יאר א קינד.

ל י י ז ע ר : דאס ווייזט ער וועט זיין א העלד, אן ארכייר סער העלד...

ח י י ק ע ל : פארשווארצט ווערען אין די טורמעס... יע, וואו איז ער דאס אזוי לאנג?

ל י י ז ע ר : אן גייט ער. ב ע ר ל : (לויפט צו און שמעלט אוועק די פלעשעל) אבער קאלטע פעטער.

ח י י ק ע ל : האסט אליין געמוזט מאכען דעם קוואס אזוי לאנג נעמט עס בריינגען א פלעשעל קוואס? נו גיי בריינג שוין אריין די גלעזער.

ב ע ר ל : (אם נאך די גלעזער.) ח י י ק ע ל : (נעמט די פלעשעל) אה בו... טאקע קאלט.

(נעמט ארויס זיין מעסערל פון קעשענע און מיט'ן שריופען-ציער שלעפט ער די פראפקע ארויס. פארשמעקט מיט'ן פינגער, בערל בריינגט גלעזער און שמעלט זיי אויפ'ן ווערקשטאם, חייקעל גיסט אן זיך א גלאז, לויט זער'ן א גלאז, בערלען א האלבע... די איבעריגע טרינקט ער אויס פון פלעשעל.)

ל י י ז ע ר : (נעמט א גלאז) צו געזונט ר' חייקעל. ח י י ק ע ל : (אפשווישענדיג דעם מויל מיט'ן ארבעל) לחיים, לחיים. (צו בערלען) נא בערל (גיס אים די האלבע גלאז קוואס און אליין נעמענדיג די פולע) קאלטער קוואס...

ב ע ר ל : (מרינקט) די הענט זיינען מיר אפגעפראדען טראג נענדיג.

ח י י ק ע ל : נעם טראג אוועק די גלעזער (נעמט זיך ארבעט מען, צו לייזער'ן) לייזער אביסעל שנעלער...

ב ע ר ל : (האלטענדיג די גלעזער) פעטער איר ווייסט ווארום ס'האט מיר לאנג גענומען? איר גיי אזוי פארביי סטרעשוו, זע איר דער אלטער קוועטשט זיך און דער טיש ברענט... איין ברען אויפ'ן צווייטען. זאג איר ר' יצחק איר לויף נאך פאזשארנע... ביי אייך ברענט... שרייט ער אוועק שניט... זאג איר ר' יצחק וואס גיט איר מיר, איר פעליטור אייך אויס דעם טיש? דו קענסט פריענט ער? געוויס קען איר! ער גיט מיר א פיטאק. ניין זאג איר, א גרוועניק. ס'איז ווערט גיט אמת? ... אכט קאפיקעס זאגט ער, גיט מער. גוט זאג איר; האב אונטערגעלייגט עטליכע ברעטער אונטער די פיס... א שטעל געטאן זיך אנגעריבען פים און ווי איר רייך מיט אייך דער טיש איז געווארען א שפיגעל... און אלע ארבייטער האבען זיך ארומגעקליבען ארום מיר, און די הופקע גייט ווי אויף פוטער... אויסגעטריקענט ביז'ן דעק... מאלאדיע'ן זאגט ער צו מיר — נא... דו קרינסט א גרוועניק.

ל י י ז ע ר : ער האט דיר געפרעגט וואו דו ארבעטסט? ב ע ר ל : יא איר האב אים געזאגט! ער פרעגט וויפיל איר קריג?....

ל י י ז ע ר : וואס ס'טו געזאגט? ב ע ר ל : כ'קריג גארניט! כ'לערען זיך. קום צו מיר זאגט ער, כ'וועל דיר געבען 25 רובעל א יאר מיט עסען.

ח י י ק ע ל : און וואס האסטו געזאגט? ב ע ר ל : אויב איר וועט מיר געבען דאס זעלבע, בלייב איר ביי אייך.

ח י י ק ע ל : און אויב גיט? ב ע ר ל : אויב גיט? (שווייגט.)

ח י י ק ע ל : וואס שווייגסטו (מיט כעס) אויב גיט איז וואס?

ב ע ר ל : גיי איד צו אים ארבייטען. ביי אייד קריג איד נאר ניט...

ח י י ק ע ל : גיי, און מער קום ניט אהער.
ב ע ר ל : פעטער איד זאגט דאך אלע מאל... ווער ס'גייט מער יענער באקומט... אין האנדעלשאפט אין ניטא קיין ברודער-שאפט... ניט אמת... אזוי זאגט איד? און אזוי טו איד...

ח י י ק ע ל : ארום. גיי צו סטרעשוו...
ב ע ר ל : אז איד וועט ניט געבען מער וועל איד ניט קר מען. (אפ אין שטוב.)

ל י י ז ע ר : ר' חייקעל לאזט אים ניט אוועק.
ח י י ק ע ל : זאל ער גיין (מיט כעס כאפט א ברעט) כ'וועל אים ווייזען דעם סטרעש. די קאפ וועל איד אים פלעטען. (אפ.)
ב ע ר ל : (קומט ארום מיט א פקעלע בלייבט שטיון.)
ל י י ז ע ר : גיי ניט איצט ער איז געלאפען צו סטרעשוו. דארט וועט זיין א געשלעג.

ב ע ר ל : אד ווילט זיך ניט אוועק פון דאנען. שוין זיך צוגעוואוינט... און שלאף אין מאסטערסקאיע... בריינג נאך א פאר חברים וואס האבען ניט וואו צו שלאפען... מאד מיינע איסכאט קעם דא... אד לייזער וואס טוט מען? די 10 קאפיקעס וואס דו ניסט מיר איז מיר ווייניג... פילע מאל לייג איד זיך אן עסען שלאפען.

ל י י ז ע ר : ווארום?
ב ע ר ל : א פאזשערטוואוואניע... ווי גיט מען ניט? אלע ניבען... די שיד איז צעריסען (קליינע פאווע) אוי וואס איד האב געטאן? איד האב היינט דא א איסכאטקע... כאלט איד עס ניט דערציילען ביז מארגען. אוי וואס האב איד עס געטאן?

ל י י ז ע ר : זיי דא. גיי ניט (פארקאמשיש) ווי איז דאס דיין פארטיי? עפעס געוואקסען?

ב ע ר ל : מעגסט לאכען. מיר קליינע ווייסען מער פון קלא-סעזקאמף ווי איד גרויסע.

ח י י ק ע ל : (קומט ארום פארקאפערט, טוט א ווארף די ברעט) איד האב אים געוויזען וואס איד קען...

ב ע ר ל : פעטער (שווייגט) עה... איד... פעטער...
ח י י ק ע ל : רייך וואס עה? וואס איד?
ל י י ז ע ר : זאג וואס דו ווילסט זאגען?
ב ע ר ל : אז איד וועט מיר געבען 20 א יאר? וועל איד ביי איד בלייבען. כאטש סטרעש גיט מיר 25...
ח י י ק ע ל : (נעמט די בארד אין די הענט און מראכט) דו בלייבסט דא... סטרעש קען דיר ניט האבען... גיי לייג אוועק דיין פעקעל... טו אן דיין פארטוד און שטעל זיך ארבייטען... (בערל אפ אין שטוב.)

ל י י ז ע ר : איד האט גוט געטאן!
ח י י ק ע ל : צי גוט, צי ניט גוט, סטרעש זאל אים ניט האבען.

ב ע ר ל : (קומט ארום פארקאפערט די ארבעל, צו חויקלען) וואס ארבייטען?

ח י י ק ע ל : דיין פידעלע קענסטו ניט מאכען אין מיין צייט און דארפסט שטיין ביי דער ארבייט גלייך מיט לייזער'ן... אט דא ליגען פיסלאך דויבע די לעכער...

ב ע ר ל : (פלויסק נעמט די פיסלאך צולינגט זיי זעצט זיך דויבען די לעכער.)

ח י י ק ע ל : (קוקט ווי ער ארבייט) געדיינק וועסטו פארביי גיין סטערש'ן זאלסטו זיך ניט אפשטעלען ימח שמו, הערסט? ... נו, יעצט גיי איד אונזאגען אז אויף וועטשערע האב איד שוין נאך א קעסטניק. (טוט זיך אן זיין רעקעל אפ.)

ל י י ז ע ר : געראטעוועט דיין איסכאטקע, אבער איד מוז זיין אויף דיין איסכאטקע היינט.

ב ע ר ל : (מיט געבעט) ניט היינט לייזער.
ל י י ז ע ר : ווארום ניט היינט?

ב ע ר ל : ווייל איד וועל ניט קענען רעדען, ווען דו וועסט זיין.

ל י י ז ע ר : וועסטו מיר איבערגעבען וואס דו וועסט ריי-דען?

ב ע ר ל : אלעס... אלעס לייזער.

ל י י ז ע ר : ווייס דוד פון דיין יונג פאריין?
 ב ע ר ל : ווער ווייס דען ניט? מיר רופען זיך דער יונגער
 בונד. פון בונד וועט מען אונז נעכען לעקציעס וועגען אלע וועלט-
 ליכע וויסענשאפטען און וועגען קלאסע-קאמף בכלל... היינט וועל
 איר ריידען עפעס נוטס... היינט וועל איר פירען פראפאגאנדע...
 רעוואלוציע...

ל י י ז ע ר : וואס פילסטו ווען דו רעדסט? און געדינקסטו
 אלעס וואס דו ווילסט ריידען? פון וועמען האסטו זיך געלערענט
 ריידען?

ב ע ר ל : אויפ'ן בירושע האט גערעט אן אראטאר. ער האט
 געזאגט: אז די אמת'ע קעמפער וועלען זיין אט די... איר בין דארט
 געשטאנען... האט ער אנגעוויזען אויף מיר... אט די קליינע דארפען
 מיר ערציען... זיי זיינען די זוימען וואס וועלען אויסוואקסען פאר-
 טיג פאר דער רעוואלוציע. אט די ווערטער האבען א פלאם אין
 מיין הארצען אנגעצונדען... און עפעס טרייבט אין מיר... שטופט...
 און הויב איר אן ריידען גייט עס... עס קומט אליין... איר ווייס
 ניט ווי אזוי? נאר עס וואקסט פאר מיר אויס די געשטאלט פון
 אראטאר... אט די זיינען די צוקונפטיגע קינדער פון דער רעוואלוצ-
 ציע... און איר פיל אז אינווייניג קאכט ביי מיר...

ל י י ז ע ר : פון וואנען קענטו די אלע ווערטער? ווער
 לערענט דיר זיי?

ב ע ר ל : ווען איר גיי אויפ'ן בירושע און איר דערהער
 א ווארט וואס איר פארשטיי ניט פרעג איר ביי דוד'ן. דוד ווייס
 אלע ווערטער...

ל י י ז ע ר : ווייס דוד אז דו ביזט א סטאלער?
 ב ע ר ל : געוויס ווייס ער. ער ווייס אויך אז איר בין אין
 דער היים ניטא.

ל י י ז ע ר : טא וואו זעסטו אים?
 ב ע ר ל : אויפ'ן בירושע, א ניט פרעג איר ביי ביילקען
 זי ווייס אויך אלע ווערטער, שמוליק האט איר געבראכט א גרויסען
 בור. ווי הייסט ער? (פארטראכט זיך) יא, דערמאנט קאפיקאפיר

טאל... ביילקע זאגט דאס איז זייער שווער צו לעזען... כ'מיין צו
 פארשטיין...

ל י י ז ע ר : (קוקט אויף זיין זיגער) שוין נאך דער צייט,
 בערל, קלייב צוזאמען די געצייג.

ב ע ר ל : (קלייבט צוזאמען די געצייג, טראגט זיי אריין אין
 שטוב).

ל י י ז ע ר : (טוט אויס דעם פארטוך, שטויבט זיך ארום, פאר-
 טראכט זיך, שפארט זיך אן אן ווערקשטאט, זיפצט אפ...) ער, ביילקע
 בערל'ס קאפ האב איר געדארפט האבען... גרינג וואלט דאן מין
 צוטריט צו דיר געווען... א זון צווישען פלאנעטען וואלט איר אין
 דיינע אויגען געווען... דו צארטע... דו איידעלע... ביילקע... (טוט
 זיך א שמעל.) אד, ווען ניט דער שמוליק, א... דערשטיקען וואלט
 איר אים... אן א זינען ניי איר שוין ארום... איר ווייס ניט, וואס
 איר טו... נאנצע נעכט שלאף איר ניט.

ב ע ר ל : (קוקט ארום אנגעטאן שבת'דיג, הערט זיך איין צו
 לייווער'כ רייד).

ל י י ז ע ר : (זעט אים ניט.) זי ט'ביי מיר צוגענומען דעם
 שלאף, און די ר. (הוסט אונטער.) שוין באלד די ציכאטע באקור
 מען... היינט מוז נעמען א סוף... כ'קען שוין ניט אריבערטראגען...
 (דריקט דעם פנים מיט די הענט, רויסט זיך די האר.)

ב ע ר ל : (לויפט צו.) לייווער, וואס איז דיר?
 ל י י ז ע ר : (באהערשט זיך) גאר ניט! גאר ניט, בערל,
 גיי עסען, בערל... זאג, מען זאל אויף מיר ניט ווארטען... איכ'ל
 קומען זייער שפעט אהיים.

ב ע ר ל : (גייט, און קערט זיך אום.) לייווער... זאג, לייווער?
 טוט טאקע אזוי וויי, אז מען ליבט?...

ל י י ז ע ר : וואס דו הערסט, זאל זיין קאנספיראטיוו... דו
 הערסט, בערל?... ווייסט וואס דאס מיינט?

ב ע ר ל : האלטען ס'מויל ריכטיג...
 ל י י ז ע ר : ריכטיג! ווארט פאר מיר, איכ'ל זיך גיין
 איינוואשען. (אפ אין שטוב.)

ב י י ל ק ע : (קומט אריין, דערנעם בערלען אנגעמאן). וואס אזוי יום-טוב'דיג, בערל?
 בערל : (די הענט אין די קעשענעס, שפאנט הין און צוריק, שטויבעלעך). בערל איז שוין ניט מער קיין לערענ-אינגעל...
 ב י י ל ק ע : וואס דען ביסטו?
 בערל : אז ארבייטער... 20 רובעל א יאר מיט עסען. (שפאנט הין און צוריק) יא... יא...
 ב י י ל ק ע : וואו איז לייזער?
 בערל : לייזער? אוי, לייזער... מיין גוטער לייזער... א רחמנות אויף אים...
 ב י י ל ק ע : וואס איז דען מיט אים?
 בערל : קאנספיראטיוו... שא, שטיל... נאך דיר וועל איך עס דערציילען... ער ליידט אזוי פיל, עסט ניט, שלאפט ניט, און ווייסט ווארום? ער איז פארליבט...
 ב י י ל ק ע : אין וועמען איז ער פארליבט?
 בערל : ניט אין מיר... אין א מיידעל... ער ליידט אזוי פיל... (לייזער קומט אריין).
 ל י י ז ע ר : (קוקט אויף ביילקע'ן). ווי קומט איר אהער? ... (גיס איר די האנט). נו, בערל, קום... (צו ביילקע'ן) צו ווידערזען. (צוט די היטעל).
 ב י י ל ק ע : (נעמט אים פאר'ן ארבעל) וואס איילט איר זיך, לייזער?
 בערל : (קוקט אויף זיי ביידען, רוקט זיך אפ און אנטלויפט)
 ל י י ז ע ר : מען דארף גיין... עסען פירען דעם נייעם קעסטל-ניק (קוקט זיך אום, ניט זעענדיג אים) וואו איז ער? ער איז דאך אזוי קלוג... און אזא קאפ... וואו איז ער אוועק?
 ב י י ל ק ע : ווארום זעט מען אייד, ניט, לייזער? איהר גייט נאך ניט אויפ'ן בירדשע?
 ל י י ז ע ר : ניין!... (די אויגען אראפ).

ב י י ל ק ע : (לאזט אפ זיין ארבעל) וואס טוט איר? ... און וואו זייט איר?
 ל י י ז ע ר : איר לען...
 ב י י ל ק ע : איר זייט דאך געווארען, לייזער... לעזט ניט צו פיל...
 ל י י ז ע ר : (קוקט אויף איר, זיין ברוסט באוועגט זיך) כ'מוז קענען... כ'מוז, ביילקע...
 ב י י ל ק ע : אפשר קען איר אייד העלפען? (לאזט ארויסער די אויגען).
 ל י י ז ע ר : (קוקט איר אן, נעמט איר האנט) ביילקע... (ביילקע שטייט באוועגלאז אין דער זעלבער פאזע).
 (לייזער לאזט אפ איר האנט, וויל אוועקגיין).
 ב י י ל ק ע : לייזער... איר ט'מיר געוואלט וואס זאגען?
 ל י י ז ע ר : (בלויבט שטיין, נעמט איר האנט) ביילקע... איר ליב אייד... איר ליב דיד...
 (ביילקע קוקט אים אין די אויגען מיט ליבע און רחמנות, שטייט בעלט און שווייגט...)
 ל י י ז ע ר : (מוט זי א כאפ, דריקט זי צו זיך) ביילקע... (קושט זי שטארק און פיל).

פ א ר ה א נ ג

צווייטער אקט, ערשטעם בילד

זעקס יאר שפעטער

פערזאנען:

פסח, א שוסטער, א יאר 45	שמוליק
הענע, זיין פרוי, א יאר 45	קאזאקעו
רחל'ע, זייער טאכטער, א יאר 18	בערל

א קעלער-שטוב, איין גרויסער צימער, א שוסטער-טישעל מיט עמליכע אלטע פאר שיד. שטיקלאך פארעשווע רימען, עמליכע קורצע ביונקלאך; א לאמפ הוינגס אי-בער'ן טישעל; א גרויסער אויווען, ווייס געקאלכט; נע-בען אויווען א בעס פארצויגען מיט א פארהאנג, א סאפקע ביים וואנט; א שטרויענע קארזינע; א דוישקע, א פאר-מוניצע, וועלכע שטייען נעכען די טרעפ. הענע כאפט א דרעמל אין בעס.

(פסח א יאר עמליכע פערציג, שווארצע בארד, אין א רימענעם פארטוך, פארקאמערטע ארבעל, רויכערס א ליולקע, זיצט נעכען ווערק-שטאם, קלאפט ארום א קאפיל, זינגט אונטער'ן נאז א חזניש שטיקעל, נעמט ארום די ליולקע, שפייט אויס, קוקט ארום דעם קאפיל, מעמט אים ארום, לויגט צו וואו א שטיקעל, נעמט צו וואו א שטיקעל.)
(הענע, א אידענע א יאר 45, קומט ארום פון הינטער דעם פאר-האנג, מעט און אפגעלאזען. גענעצט פארשלאפען.)

פסח: זאג מיר נאר מיין ווייב, וואס ס'טו טאן א גאנצע נאכט, אז דו שלאפט יעצט?

הענע: ווי האלט דער זייגער איצט? (גייט צו צום זייגער, שרייט אויס) אוי, א ווייטאג איז מיר...

פסח: וואס איז דארטען? וואס איז געשען? (הויבט זיך אויף.)

הענע: זע נאר... זע נאר... שוין 5 אזייגער.

פסח: פו, פו, (שפייט אויס) האסט מיר איבערגעשראקען. (זעצט זיך) כ'האב געמיינט גאט ווייס וואס?

הענע: זיך געלייגט איינס און אויפגעשטאנען פינף... א פייגער דרעמעל... דו האסט מיר גיט געקענט אויפועקען? א? א ווייטאג איז מיר.

פסח: ס'ארט מיר, אז דו שלאפטסט? ס'איז גאנץ וואויל אז דו שלאפטסט...

הענע: זע נאר זע, איינער וואלט מיינען כ'דערגיי אים דעם לעבען?

פסח: כ'מיין עפעס... דעם לעבען...

הענע: א ווייטאג איז מיר, באלד קומט רחל'ע פון דער ארבייט, און כ'רייד מיט אים. (גייט צום אויווען, נעמט די ווילקע, שלעפט ארום א מעפעל, שרייט אויס) אוי, צרות איז מיר, שיער גיט פארברענט דעם עסען... ווען איד שלאפט נאר א האלבע שעה, וואלט די וועטשערע פארברענט געווארען...

פסח: איז דאך טאקע גוט, וואס דו ביסט אויפגע-שטאנען.

הענע: פסח, וויי איז מיר... ס'איז דאך גיטא קיין ווא-סער... לויף גיך בריינג וואסער. קיין טראפען וואסער גיטא, וויי איז מיר...

פסח: אט זעסטו ווען דו שלאפטסט... וואלט איד דאך נאר וואסער גיט געדארפט גיין.

הענע: גיי, גיי, וועסט זיך חכמ'ענען שפעטער. (גייט אים צוויי עמער.)

פסח: (נעמט די עמערס, גויענדיג אויף די טרעפ) א שוס-טער... א וואדאנט...

הענע: אוי, די מאנסבילען ווילען נאר גיט העלפען. אפילו

אויפועקען ט'ער מיד ניט געקענט. נאך א האלבע שעה, וואלט די וועטשערע פארברענט געווארען. אוי וויי איז מיר...

(שמוליק קומט אריין.)

ש מ ו ל י ק : (אין א וויסען זומער-אנצוג, גייענדיג די טרעפ) ווי מענטשען לעבען, אין לעכער, אין גריבער...

ה ע נ ע : א, דאס זייט איר? זעצט זיך, אט באלד קומט מיין מאן. (גיס אים א ביינקעל.)

ש מ ו ל י ק : (זעצט זיך) איר ט'שוין געמעגט ערגעץ קריגען אן אנדער דירה.

ה ע נ ע : דא איז א מארק... א דורכגאנג-פלאץ... וואס קען מען העלפען... פרנסה, וויי איז מיר.

ש מ ו ל י ק : צוליב רחל'ען האט איר נאך ניט געטארט וואוינען דא.

ה ע נ ע : אוי, וויי איז מיר. דער חתן וואס וועט זי וועלען נעמען, וועט דאס ניט אננעמען פאר א בראק. נאלד שיינט פון שמוץ אויך ארויס...

ש מ ו ל י ק : איר באליידיגט זיך, מאדאם... דאן בעט איר, ענטשולדיגט...

ה ע נ ע : אוי, א ווייטאג איז מיר... נאט באהיט, ווער זאגט איר ט'מיר באליידיגט?

ש מ ו ל י ק : כ'מיי, א שיינע מיידעל... טאמער פארליבט זיך אין איר א יונגערמאן... איר ווייסט דאך... ליבע איז בלינד...

ה ע נ ע : אזא ווי מיין רחל'ע מוז יעדען בחור געפעלען ווערען... בלוט און מילך און שוין ווי די וועלט... (קלוינער שווייגען.)

ש מ ו ל י ק : איר ווייסט, ס'קען זיין, כ'זאל פארען נאך אמעריקא!...

ה ע נ ע : וואס רעדט איר? וויי איז מיר. אלע צופארען זיך אין אמעריקא. מילא, ארימע פארען אין אמעריקא, איז עפעס אנדערש... ווייל דאָרט פארדינט מען מער... אבער א רייכער, ווי איר?

ש מ ו ל י ק : איר דארטען דארף מען ארבייטען, וויי איז מיר.

ש מ ו ל י ק : וועל איר ארבייטען. איר האב דען קיין

הענט ניט? אלענפאלס קען איר ארבייטען אין א קאנטאר. וואס מיינט איר? ווייל איר קען ניט גייען קיין שיד, אדער קיין פאלטא טויג איר פאר אמעריקא ניט?

(רחל קומט אריין.)

ר ח ל : (אנגעטאן אין א טונקעל קלייד, א יאָר 18) זע נור, ווי קומט איר אהער?

ש מ ו ל י ק : אייך געקומען באזוכען. (גיס איר די האנט.) ר ח ל : (גיס אים די האנט) זייער שיין פון איר.

ה ע נ ע : הערסט, רחל'ע, הער קאפלאן זאגט, אז צוליב דיר האבען מיר געדארפט זיך ארויסקלייבען פון קעלער, וויי איז מיר...

ר ח ל : מיינסטו מאמע, אז ס'וואלט אונז געשאדט, ווען מיר וואוינען ארויף די טרעפ, איידער אראפ די טרעפ? נאך די גרעסטע זאגן זאל דאס ביי דיר בלייבען.

ה ע נ ע : אוי, וויי איז מיר ניט, ער איז אוועק נאך וואסער און ניטא נאך אים.

ר ח ל : האסט דאך מיר איבערגעשראקען, איר קוק, וואס זי „אויקעט“.

ה ע נ ע : איר מוז גיין זען, וואס איז מיט אים? (א.) ר ח ל : ווי קומט איר טאקע אהער, שמוליק?

ש מ ו ל י ק : מיט די פיס... איר ווייסט, איר פאר נאך אמעריקא?

ר ח ל : אלע נאך אמעריקא. זייט די רעאקציע האט אויפֿ- געהויבען די קאפ... פארען אלע נאך אמעריקא.

ש מ ו ל י ק : און איר וואלט ניט געוואלט?...

ר ח ל : איר בין ניט שטארק באגייסטערט פאר אמעריקא. צופיל לויפען אהין...

ש מ ו ל י ק : אבער דארטען איז פרייהייט. ר ח ל : כ'האב געהערט, מען ווערט דארט געלט-גייציג... א וועלט פון געלט-גייציג...

ש מ ו ל י ק : אבער פרייהייט, רחל...

ר ח ל : ס'איז ניטא קיין באגייסטערונג אין אמעריקאנער

פרייהייט... דוד האט מיר געשריבען... ער וויל קומען צוריק... א פרייע שקלאפעריי... ניט פאר מיר אמעריקא...

ש מ ו ל י ק : (נעמט איר האנט) ווי שוין איר זייט! א פרינצעסין...

ר ח ל : דאנק פאר א קאמפלימענט. (נעמט צו איר האנט.)
ש מ ו ל י ק : רחל, (שמעלס זיך אויף) איר לאזט זיך גאר ניט רעדען...

ר ח ל : ווייל איר רעדט נארישקייטען...
ש מ ו ל י ק : נארישקייטען? כ'מין גאנץ ערנסט. (גייט צו איר צו) איר זייט אזוי שוין, רחל...

ר ח ל : איר ווייסט עס אליין!...
ש מ ו ל י ק : א, דערפאר קאקעטירט איר?
ר ח ל : מיט אייד קען איר זיך פארדינען.
ש מ ו ל י ק : אזוי קליין האלט איר מיד? ...
ר ח ל : א, ניין! איר זייט צו הויך פאר מיר.
ש מ ו ל י ק : פאר אייער שיינקייט איז קיין הויכקייט

ניטא...

ר ח ל : ווי קומט איר צו מיר? אייער פאטער וועט אייד דורכטרייבען... מיט פסח דעם שוסטערס טאכטער? ... (לאכט)
כאכאכא... קוקט אויף מיינע הענט... שמעלט זיך פאר... איר ט'מיד פארשטעלען פאר אייער שוועסטער. איר הענטעל איז קליין און איידעל און ווייס... און מיינע א לאפע מיט מאזאליעס...

ש מ ו ל י ק : ווער קוקט דען אויף הענט? מען קוקט אויפ'ן פנים, אויפ'ן פיגור... און איר זייט אזוי שוין, אזוי בויגזאם...
ר ח ל : אלץ באמערקט איר!...

ש מ ו ל י ק : מען דארף עס באמערקען? עס רייסט דאך די אויגען...

ר ח ל : הייסט דאס טאקע, איר זייט געקומען...
ש מ ו ל י ק : רחל... (קוקט מיט געבעט איר אין די אויגען, וויל זי ארומנעמען.)

ר ח ל : פון ווייטען, שמוליק... אז הענט... (רוקט זיך אפ.)

ש מ ו ל י ק : איר רייצט זיך מיט מיר?
ר ח ל : וואס ווילט איר? ...
ש מ ו ל י ק : רעד און רעד... און ערקלער איר ווידער...
ר ח ל : איר ט'מיד דא גאר ניט געזאגט...
ש מ ו ל י ק : איר פארשטייט דען ניט וואס איר וויל?
ר ח ל : אבער איר ט'מיד דאך גאר ניט געזאגט. (לאכט)
כאכאכא...

ש מ ו ל י ק : איר לאכט זיך אויס פון מיר, רחל? ... (כאפט זי ארום, וויל זי קושען. רחל רייסט זיך פון אים, ער דריקט זי צו זיך, זי בלויבט מיר אין זיינע ארעמס, ער קושט זי.)

ר ח ל : (רייסט זיך ארויס פון זיינע ארעמס, טוט אים א זעץ מיט'ן פויסט אין פנים) ארויס... (כאפט א ווילקע, לויפט אים נאך.)

ש מ ו ל י ק : פריער, שפעטער... איר'ט סיי ווי זיין מיינע... (לויפט ארויף די סרעפ, שמויסט זיך אן אן אן עכער, וואס פסח טראגט, און גיסט אים ארויף אויף זיך.)

ה ע נ ע : (מיט א קוויטש) אוי, א ווייטאג איז מיר... האסט דאך אים אפגענאסען.

ש מ ו ל י ק : (שמופט זיך דורך הענען און פסח'ן) צום טייר פעל מיט אייד, מיט אייער קעלער... (אפ.)

ר ח ל : (מיט'ן ווילקע אין האנט) א שאדען אן עמער וואסער...

ה ע נ ע : הערסט? אוי, א ווייטאג איז מיר, פארגאסען אים פון קאפ ביז די פיס...

פ ס ח : און א פאר שיד פארלוירען... א נוטע פאר שיד... (בערל ערשוינט.)

ב ע ר ל : (לויפט אריין מיט אימפעט, מארמאכט די סיר הינטער זיך און פארריגעלט.)

ר ח ל : (לויפט צו אים צו, כאפט אים פאר די הענט) וואס איז, בערעל?

ב ע ר ל : קאזאקען... קאזאקען... (האלט זיך פאר'ן קאפ.)

(מען קלאפט אין מיר. מען שרייבט: עפענט די מיר אדער מיר צושיסען די הויז.)

(בערל וויל עפענען די מיר, רחל האלט אים אפ.)

ר ח ל : ניט בערל, זיי וועלען דיר הרג'ענען.

א ש ט י מ ע : עפענט אדער מיר שיסען! (עס חערט זיך א שאס.)

ב ע ר ל : ניט שיסען, איך עפען! (עפענט די מיר, בלייבט פון הינמער'ן מיר. זיי זעען אים ניט.)

(דריי קאזאקען שפרינגען אריין.)

א י י נ ע ר : וואו איז ער? ... (אלע דערשראקען. זיי זוכען אין בעס, אויפ'ן אויווען, אונמער'ן בעס.)

(בערל רוקט זיך ארויס, פארהאקט די מיר אין דרויסען.)

א י י נ ע ר : אט איז ער ארויסגעלאפען. (אלע צום מיר. דייסען אויף די מיר. אין גאלאפ נאך אים.)

פ א ר ה א נ ג.

צווייטער אקט, צווייטעם בילד

פ ע ר ז א נ ע ז :

לייזער	שמוליק
ביילקע	רחל
פסח	בערל
הענע	
מענער, ווייבער און קינדער, מוזיקאנטען	

די סעצענע, א טאנץ זאל, א גרויסע הויז, אין מיטען א מיר צום קארדאר, פון די זייטען צוויי גרויסע פענסטער, פארמאגען צו 12 שויבען, אין איינער איז שטארק

ליכטיג, דארטען איז דער טאנץ-זאל, אין דער צווייטער איז ניט אונז ליכטיג. דאס איז די קיך. ווען די מיר עפענט זיך, זעט זיך א לאנגער קארדאר. עס זעט זיך עטלעכע שטולען אין מירען פון די זייטען. אין דרויסען, נעבען פענסטער, שטייט א באנק מיט שווערע ארעמס. ביי די זייטען פון ארויסגאנג ברענגען צוויי לאמפען. עס זעען זיך א סך מענטשען אין טאנץ-זאל. מוזיק שפילט, מען טאנצט. דאס איז ביי ביילקע'ן מיט לייזער'ן חתונה. ס'איז נאך דער חתונה. עס קומען ארויס חתן כלה. זי אין גאלאנדער, ער אן א העט. זיי זעען זיך אויפ'ן באנק.

ב י י ל ק ע : ס'ארא הייז דארטען איז.
ל י י ז ע ר : (נעמט זי ארום ביים טאליע) ענדליך ביסטו מיינע... (קושט זי.)

ב י י ל ק ע : איד בין פריער אויך געווען דיינע.

ל י י ז ע ר : אבער פריער...

ב י י ל ק ע : וואס אבער?

ל י י ז ע ר : אט... ווייסט דאך...

ב י י ל ק ע : כ'ווייסט גאר ניט!

ל י י ז ע ר : אט... שמוליק... ווייסט דאך...

ב י י ל ק ע : נאך יעצט טראכסטו פון דעם?

ל י י ז ע ר : דו האסט אים דאך ליב...

ב י י ל ק ע : דו מוזט עס ארויסשלאגען פון דיין קאפ.

ל י י ז ע ר : דו זאגסט דאך אליין, האסט אים ליב.

ב י י ל ק ע : אבער ליבע צו ליבע איז ניט גלייך.

ל י י ז ע ר : ווי פילסטו צו מיר? און ווי פילסטו צו אים?

ב י י ל ק ע : צו אים פיל איד ווי צו א ברודער, ווי צו מיין לערער, און צו דיר פיל איד... (קוקט אים אין די אויגען מיט א שמייכל.)

ל י י ז ע ר : (דריקט זי צו אים) ווי צו מיין מאן...

ל י י ז ע ר : (דריקט זי צו זיך) מיין ביילקע... (קושט זי.)

ב י י ל ק ע : מיט זעקס יאר צוריק. יא... זעקס יאר, נע-

רענקסט? האב איר גערענקט, אז איר פארליר דיר שוין... ווען
דו האסט חייקלען דעם פעטער שיער די בארד ניט ארויסגעריר-
סען... זאג מיר, האסטו טאקע געוואלט אוועקפארען דאן?...

ל י י ז ע ר : דורך דיר... האב געמיינט, אז דו ליבסט שמואל-
סען. איר כ'וואלט אנטלאפען כ'ווייס וואו דאן.

ב י י ל ק ע : (שוליעט זיך צו אים) מיין נארישער אינגעל...
ל י י ז ע ר : און דו?

ב י י ל ק ע : איר... (פויזע, אין שטילען טאן) בין שיער
משוגע געווארען... די מאמע פלעגט רק פרעגען... וואס איז מיט
דיר געווארען? (שמעלט זיך) גערענקסט יענעם אווענט? ווען ניט
דער קלונער בערל, וואלטען מיר נאך געליטען...

ל י י ז ע ר : יא, יא, (קלוינע פאזע) פלעגסט זיך מיר פאר-
שטעלען ווי א מלאך, פילע מאל אין שלאפלאזע נעכט... פלעגט
זיך מיר דוכטען מלאכים שוועבען מיר פארביי, אין ווייסע דורכ-
זיכטיגע קליידער... דאן פלעגסטו זיך באווייזען ווי אביטריצא מיט
א קראנץ אויפ'ן קאפ... און שטום קוקען אין מיינע אויגען... און
איר פלעג ארויסלעזען, ווי דינע אויגען וואלטען צו מיר געזאגט :
„שמוליק קען אלעס... שמוליק ווייס אלעס... כ'האב אים אזוי ליב
צו הערען רעדען...“ (פוט זיך א שמעל אויף) דאן פלעגט מיין בלוט
צוקאכט ווערען... און דו... דו פלעגסט צוכיסלאך פארשווינדען...
איר פלעג מיינע אויגען עפענען, די קאפ פלעגט ברענגען... די הארץ
פלעגט צעשפרונגען ווערען...

(ביילקע ווישט די אויגען.)

ל י י ז ע ר : כ'האב דיר געליבט און געהאסט, כ'פלעג פון
געלענער אראפ אין סאך אריין גיין... פלעג צום נאסען גראז זיך
ווארפען... מיין צעהיצטע קאפ אפצוקילען... אין מאל א נאכט...
מיין קאפ האט געברענגט... געמיינט, כ'ווער משוגע... וואלט איר וויי-
נען געקענט... האב געפרוואווט דורך אלערליי וועגען טרערען ארויס-
ברענגען... גערופען מיין טויטע מאמע... געגראכען זיך מיט די
נעגעל אין מיין צעווייטאנטע הארץ, נאך טרערען זיינען ניט גע-
קומען... איר בין אין סאך ארויס... הויל נאקעט, ווער האט גע-

קלערט פון געפאר דאן? הער איר, ווי אימיצער רופט מיר :
„לייזער, לייזער, וואס איז מיט דיר?...“ כ'קער זיך אום צעטר-
מעלט, אביסעל דערשראקען, דאס איז חייקעל געווען... לייזער, וואס
איז מיט דיר? א בארוועסער אין נאסען גראז, ס'דאך קראנק
ווערען... וואס איז מיט דיר געווארען, לייזער? קום... קום אין
שטוב... ער נעמט מיר פאר'ן האנט און פירט מיר אריין אין שטוב.
און איר אז א ווארט גיי אים נאך... ער הייסט זיך מיר ליינען...
איר לייג זיך... ביסט קראנק לייזער, האסט היץ... זאגט ער צו
מיר, ער האט מיר צוגעלייגט א נאס טיכעל, גיי ניט אראפ.
לייזער, מארגען ט'מען רופען א דאקטאר... האסט היץ, לייזער...
די וואסער האט מיר פיל געהאלפען, כ'האב ארומגעקלערט, וואס
ס'האט מיט מיר פאסירט און מיין הארץ איז מיר געווארען אזוי
גערירט. רב חייקעל, האב איר גערופען, ער איז צו מיר אזש צו
געלאפען. כ'האב געכאפט זיין האנט... רב חייקעל, זייט מיר
מוחל... זייט מיר מוחל, רב חייקעל... האב זיין האנט צו מיר צו
געדריקט און א שטראם טרערען האט מיר פארווינגט יענע נאכט...
(ביילקע ווישט די אויגען, הענע מיט רחל'ען קומען אריין
שיין אגעטאן.)

ה ע נ ע : (דערווענדיג זיי) אוי, א ווייטאג איז מיר, מען
זוכט און מען זוכט... און זיי זיצען זיך דא...

ב י י ל ק ע : מיר זיינען דאך ערשט ארויס...

ה ע נ ע : אוי, א ווייטאג איז מיר, א פיינער ערשט...

ר ח ל : הער שוין אויף, מאמע. (בערל קומט אריין.)

ב ע ר ל : (צו חתן-בלה) גייט, מען זוכט דאך אייד ארום.
(לייזער און ביילקע גייען אריין אין זאל.)

ה ע נ ע : (נאכקוקנדיג זיי) דאס איז אויסגעהאלטען, נאך-
צע זעקס יאר... אוי וויי איז מיר, (אפ נאך זיי.)

ר ח ל : ווי שיין... ביילקע איז...

ב ע ר ל : קום, מיר'ן כאפען א שפאציר.

ר ח ל : זען זיך, לאז מיר זיך אפרוען. האב אזוי פיל גע-

טאנצט, מיינע פיס טוען מיר שוין וויי. (זעצט זיך אויפ'ן באנק.)

ב ע ר ל : זאג! רחל'ע... ווארום האסטו שמוליק'ו...
(שווייגט) באליידיגט...

ר ח ל : איד... האס אים... האס אים...

ב ע ר ל : דאך... אין מיטען דערינען... פון פריינטשאפט
צו פיינטשאפט?

ר ח ל : נעגונג... כ'ויל פון אים נישט רעדען, דו הערסט?

ב ע ר ל : וויסט, ער פארט נאך אמעריקא?

ר ח ל : פון מיינטווענען... צום שווארצען יאך...

ב ע ר ל : מאדנע... כ'קען נישט פארשטיין... אפשר...

ר ח ל : וואס, אפשר? שוין? הינטער געדאנקען? ...
גלויבסט מיר נישט?

ב ע ר ל : שא! האב נאך נישט געמיינט... זיי נישט ביזן...
רחל'ע, (קוישט זי) קום פאר א שפאציר, רחל'ע, דא הינטער'ן זאל
איז א שיינע אלעע מיט בענק און מיט ביידלאך, וואו מען טרינקט
סאדע, מאראזשענע, און אלערליי קאנפעקטען...

ר ח ל : ס'איז שוין צו שפעט... די ביידלאך ווינען פאר
מאכט... און איד פיל מיד קאלטליך... (מוליעט זיך צו אים) א, ווי
ווארים דו ביסט...

ב ע ר ל : (דעקט זי איין מיט א האלבען ראק) אזוי איז גוט?

ר ח ל : צי גוט פרענסטו? דו ברענסט דאך ווי פייער...

ב ע ר ל : און מיר דוכט זיך... אז דו ברענסט ווי פלאם-
פייער...

ר ח ל : אד, ווי מיר איז גוט נעבען דיר...

ב ע ר ל : און מיר וואלט זיך אייביג אזוי וועלען זיצען...
פילען דיין הייסען אטעם, דעם דופטענדען ריח פון דיינע האר און
קוקען אין דיינע ליכטיגע אויגען...

ר ח ל : ביז איד... טאקע שוין? זאג, בערל.

ב ע ר ל : ביי מיר ביסטו די שענסטע...

ר ח ל : די מאמע וויל... מיר זאלען חתונה האבען... (קוקט
אים אין די אויגען.)

ב ע ר ל : אפשר ווילסטו... מוין קליינע מיידעלע... ביסט
מקנה ביילקע'ן, זי איז דאך א סך עלטער פון דיר.

ר ח ל : אבער די מאמע... וויל... ז'האט חתונה געהאט אינ-
נער פאר מיר, זאגט זי...

ב ע ר ל : קום אביסעל, רחל. (ער טוט זי א הויב פון בענקעל
אזוי ווי זיי זיצען. זי ווערט זיך נישט, זיי גייען, פארשווינדען הינ-
טער'ן זאל.)

ה ע נ ע : (פון קארידאר רופט רחל'ען) רחל'ע, א, רחל'ע
(ערשיינט) אוי, א ווייטאג איז מיר, רחל'ע. (זוכט זי.)

(פסח און שמוליק ערשיינען. זעען נישט הענע'ן.)

פ ס ח : נו... דענקט איר, אז ס'ווענדט זיך און מיר?
(זעצט זיך.)

ש מ ו ל י ק : איר זייט דאך א טאטע... כ'זאג אייד, איר
ט'ניט דארפען מער לעבען אין קעלער...

פ ס ח : איר זאג אייד, כ'וואלט עס אליין געוואלט... א
קלייניגקייט... א מחותן מיט קאפלאן דעם גביר!...

ש מ ו ל י ק : מיר וואלטען אלע געפארען אין אמעריקא.

פ ס ח : אבער... ס'ווענדט זיך נישט און מיר... זי... הענע...

ה ע נ ע : (הערענדיג דעם געשפרעד) אוי, א ווייטאג איז מיר,
וואס רעדט איר?

פ ס ח : אט איז זי... כ'זאג אים... יע, הענע...

ה ע נ ע : דעם אמת זאגענדיג, וואלט איר אויך געוואלט...
א קלייניגקייט אזא כבוד... וויי איז מיר. אבער זי, רחל'ע?

פ ס ח : אט א דאס... אט א דאס זאג איר אויך... הא?

ש מ ו ל י ק : וואס מיינט איר? ... זי...

ה ע נ ע : א ווייטאג איז מיר. זי וויל בעסער בערלען...
כ'וועל... ווער ווייס?

ש מ ו ל י ק : וואלט איר מיר געוואלט, צי דעם שטא-
לערק? ס'ווענדט זיך און אייד...

פ ס ח : וואס זאגסטו, הענע? ... הע...

ה ע נ ע : וויי איז מיר, ווער ווייס? ... זי...

ש מ ו ל י ק : ווייטער זיי... זאגט יע, צי ניין ? !
 פ ס ח : כ'וואלט אייד נעוואלט, יע...
 ש מ ו ל י ק : דאן וועט זי זיין מיינע... דערווייל גוטע
 נאכט... (א.)
 ה ע נ ע : אוי, א ווייטאג צו מיר, וואס וועט איצט זיין ?
 פ ס ח : אזא כבוד... קאפלאג'ס זון... ס'גלויבט זיך מיר
 נאר ניט.
 ה ע נ ע : וויי איז מיר, ז'האט אים פיינט.
 פ ס ח : א דגה דיר... ווארט און קוק... ווארט און זע... זא
 לען זיך די הענער רייסען פאר דער הון.
 (ווייבער קומען ארויס, מיט מענער, מיט קינדער... מע גייט שוין
 אחיים, מען טומעלט, מען רעדט.)
 א י י נ ע : נו, עולם, באגלייטען חתונה ביו אהיים.
 צ ו ו י י ט ע : גערעכט... גערעכט... קומט נאר אלע...
 ה ע נ ע : אוי, א ווייטאג איז מיר, וואו איז רחל'ע ?
 ב י י ל ק ע : ניט געזארגט. אוועק מיט בערלען מסתמא.
 פ ס ח : נו, כלי זמר, א מארש פאר חתונה !
 ע ט ל י ב ע : גערעכט, א מארש, א מארש...
 (כלי זמר שפילען, אלע גייען נאך עס. עס פארשטילט ביסלאך די
 מוזיק. אין זאל ווערט פינכטער. עס שיינט א קליון פויערעל ביום ארוינ-
 גאנג, אבער זייער פונקעל. די בינע איז לידיג. אין א פאר מינוט שפער
 בער קומט בערל מיט רחל'ען. זי איז אינגעדעקט אין זיין רעקעל. די
 האר זיינען ביי איר צעווארפען. זי ציטערט און האלט זיך אן אן בער-
 לען און בליפעט... בערל האלט זי ארומגענומען, פירט זי צו צום באנק.
 ב ע ר ל : נו גענוג... גענוג, רחל'ע...
 ר ח ל : גיבער וואס ? וואס זאל איך זאגען דער מאמע ?
 זי ווארט דאך פאר מיר... זי ט'פארשטיין...
 ב ע ר ל : נו... נו... זאג איר !... זאג איר דעם אמת...
 רחל'ע...
 ר ח ל : ווי ? ווי קען איר ?... בערל, וואס טו איר ?
 (טוליעט זיך צו אים און וויינט.)

ב ע ר ל : (נעמט זי ארום) מיין רחל'ע... (נעמט זי אויף די
 קני) זיי פארנינפט, רחל'ע... (קושט זי) מיין רחל'ע...
 ר ח ל : דיינע קושען האבען מיר ווילד געמאכט... משוגע...
 איר האב ניט געוואוסט, וואס איר טון... וואו איר ביז...
 ב ע ר ל : און דו... מיט דיין פרעסען זיך צו מיר... מיט דיין
 ברענענדער ברוסט... מיט דיין ברענענדען קערפער... וואלסטו זיך
 געווערט געגען מיר... וואלט איר זיך באהערשט...
 ר ח ל : (שטעלט זיך, באטראכט איר קלויד) וואס זאגט מען
 דער מאמע ?... (כאפט זיך פאר'ן קאפ) כ'ווער משוגע...
 ב ע ר ל : רחל'ע... ס'דאך געקומען מיט אונזער ביידענס
 ווילען... פארשטיי דאס, רחל'ע...
 ר ח ל : (האלט זיך פאר'ן קאפ) איר, מיין קאפ... וואס איז דא
 פארגעקומען ?... (ווארפט זיך אויף זיין האלז) וואס טוט מען,
 בערל ?... מיין מאן...
 ב ע ר ל : (דריקט זי צו זיך, אין א פאזע) קום !... מיר זיינען
 מאן און ווייב... קום, איר גיי מיט דיר... (ער נעמט זי אין ארעם און
 ביידע גייען לאנגזאם א.)

פ א ר ה א נ נ

דריטער אקט, ערשטעם בילד

פערזאנען:

רחל	בערל
ביילקע	דיערשקא נרושקא, א יאר 60
אניוכא, א יאר 22	שמוליק
לייזער	ברידער פאולאוו, א יאר 30 און 25

א צימער. א בעט פון איין זויג, א סאפא פון צוויי מען. אין מיטן א טיש, שטולען. א טיר צום קיך, א טיר וואס פירט צום גאס, א פענסטער געבן מיטעל, פערהאנגען מיט גארדינען, א פאליצע מיט ביכער. רחל הענגט אויס בילדער אויף די ווענט, קלאפט נעגעל אונטער'ן פאליצע. הענגט אויס זאכען, דעקט עס אריבער מיט א ליילאך. (ביילקע ערשיינט)

ביילקע: דו פוצט, רחל'ע... אד, ווי עס בלאנקט... וואס מאכט עפעס בערל? שוין א פאר טעג אים ניט געזען.
רחל: אד, ביילקע... (נעמט זי פאר די הענט) ער איז דאך אזוי גליקליך... אזוי פרייליך... שטיפט ווי א אינגעל... זינגט און טאנצט און שפרינגט... און דאס מאכט מיר אזוי גליקליך...
ביילקע: אזוי זיינען אלע מענער נאך דער חתונה...
רחל: דען ווערען זיי אנדערש? איז דען לייזער אכ- דערש געווארען?
ביילקע: דו פארשטייסט מיר ניט! דערפאר רופט מען עס האניג חודש... דערנאך...
רחל: דערנאך וואס?

ביילקע: דו שרעקסט זיך שוין, נארעלע... אימער קען קיין האניג חודש ניט זיין...
רחל: האט דען לייזער זיך געביטען?
ביילקע: זיי קלוג, רחל'ע, דו זאלסט עס דערווארטען... דעם צווייטען חודש דארף ער שוין גיין צו אן איסכאטקעלע... און אזוי ווייטער; אזוי איז שוין דאס לעבען. זיי מיינען קיין שלעכטס ניט מיט דעם, אבער אזוי איז דאס שוין...
רחל: (מראכט) איד וועל אבער זוכען אנדערע וועגען...
ביילקע: וואס מיינסטו מיט דעם, רחל'ע?
רחל: גאר פראסט, זיי ווערט דערעסען די הויז... ווייל ס'ווערט זיי כאטשאן...
ביילקע: איז וואס דענקסטו צו טאן?
רחל: אט דא אין צימער זאל זיין אימער פרייליך און קאמפאניע... איסכאטקעס, פירושקעס, אלע צו אונז, און ער ביי מיר...
ביילקע: ניי ווייס, ביסט דאך קלוג ווי דער טאג... רחל'ע... ווי קומט צו דיר דער איינפאל?
רחל: ווייל דו זאגסט... (לייזער קומט אריין).
ביילקע: אט איז מיין מענדעל.
לייזער: איז נאך בערל ניט געקומען?
רחל: ער ט'נעדארפט שוין דא זיין!
לייזער: מיר האבען אן איסכאטקע היינט, (צו ביילקע'ן) און דו, מיין ווייבעל, מאד וואס צוצובייסען, ווייל מיר'ן האבען א סך צו טאן היינט.
ביילקע: דא נאך? איד האב דאך וועטשערע אין דער היים.
לייזער: נאר א ביים, ביילקע, ווייל מיר האבען באלד א וויכטיגע איסכאטקע, נאך קיינמאל אזוי וויכטיג, ווי היינט.
רחל: (צו ביילקע'ן) ניי, מאד אים א ביים. דארטען ליר- נען אונערקעס מיט קאפציאנקע, און א פריש ברויט.

ב י י ל ק ע : פון וואנען ווייסטו, אז דא וועט זיין די איס-
כאטקע?
ל י י ז ע ר : בערל און שמוליק האבען מיר געזאגט.
ר ח ל : שמוליק אויך?
ל י י ז ע ר : ווייל אז אים קענען מיר גאר ניט טאן. דער
אלטער גרושקא וועט דא אויך זיין, און נאך אייניגע.
ר ח ל : דאס מיינט, ניט נאר פון בונדאוועס?
ל י י ז ע ר : דא זיינען פארטראטען אלע פארטייען.
ב י י ל ק ע : שמעקט דא ניט מיט טעראר, לייזער?
ל י י ז ע ר : עס קען זיין, אז יא!
ר ח ל : וועט מען אונז אויך צולאזען?
ל י י ז ע ר : דאס ווייס איך ניט! אניטא וועט געוויס זיין.
ווייסט? זי גייט ארום ווי א משוגענע זייט מען האט די בירושע
צעברעכען.
ר ח ל : אומעטום און זי איז דא.
ל י י ז ע ר : ביילקע, איך שטארב עסען. (טום זי א כאפ
אויף די הענט, און טראגט זי אריין אין קיך.)
(בערל קומט אריין.)
ר ח ל : (לויפט אים אקעגען. צוקושען זיך) לייזער איז שוין
דא.
ב ע ר ל : ער איז שוין דא? טאקע גוט.
ר ח ל : קום, זיי זיינען אין קוכניע.
ב ע ר ל : זיי, זאגסטו? ווער איז דא נאך?
ר ח ל : ביילקע איז אויך דא. (נעמט אים אין ארעם, פירט
אים אין קוכניע.)
(א פאר מינוט איז ליידיג די בינע, דען פון צווייטען ציטער
הערם זיך דער געשפרעד.)
ל י י ז ע ר : האב איך זיך אנגעגעסען. ווי אז אמת'ער יון.
ב ע ר ל : געזונטערהייט, עס וויפיל דו ווילסט. וועמען, ווע-
מען, דיר פארניו איך פון מיין טיפען הארצען.

ב י י ל ק ע : נאר א קלייניגקייט, ער האט דאך דיר גע-
מאכט פאר א סטאליער.
ב ע ר ל : ער האט מיר פאר א מענטש געמאכט.
ב י י ל ק ע : און יעצט ביסטו דער בעל-מלאכה און ער...
ב ע ר ל : דו, מיין שוועסטער, האסט זיך ווייניג צו באר-
קלאנען, האסט א בראווען יונג באר א מאן.
ב י י ל ק ע : איך קלאג זיך ניט... בין גאנץ צופרידען...
(גרושקא קומט אריין.)
(א סאן פון א יאָר 60, אין א פויערעך-העמדעל, מיט א לאנגע
גרויע באָרד און א היטעל.)
ג ר ו ש ק א : (קוקט זיך אום) אויב ס'איז דא? ווארום
איז קיינער נאך ניטא?
(אניטא קומט אריין.)
א נ י ו ט א : (אנגעבאן אין שווארצען. א יאָר 22, פארקאמט
נעט, דערנעם גרושקא'ן) זראסטוואויטע דיעדושקא, ווי פינקטליך
איך זייט.
ג ר ו ש ק א : ע, טאכטערשי... אין דיינע יאָרען... אין דיי-
נע, טייערינקע, פלעג איך זיך טאקע פיל טאָל פארזאמען...
א נ י ו ט א : ווארום דיעדושקא? אזא קעמפער ווי איך?
ג ר ו ש ק א : איבער איר... איבער מיין אלטיטשקער... א,
זי איז א קראסאוויצע געווען... זיי נאך אביסעלע, גרושקא... און
פלעגט מיר האלירבען...
א נ י ו ט א : איז זי אויך אזא קעמפערין ווי איר, דיע-
דושקא?
ג ר ו ש ק א : שוין אלט... זי איז עלטער פון מיר... און זי
האט די ראמאטעס, כמעט ווי געליימט... אבער א בראווע פרוי...
א קעמפערין, א קעמפערין געווען... פארגעסט ניט, א פאמעש-
טיקס א טאכטער; פארטריבען פון דער היים פאר אירע רעוואָלוצ-
ציאָנערע טאטען. א בראווע פרוי איז מיין אלטינקע, נעבער א
קראנקע יעצט...
א נ י ו ט א : האט איר עפעס קינדער, דיעדושקא?

ג ר ו ש ק א : האב צוויי זין... איינער איז פארשיקט אין סיכור... דער צווייטער איז אין דער שווייץ, זיך קוים גערעטעט פו זדי בלוטהינט...

א נ י ו ט א : א, די בלוטהינט... די קינדער פון דער מאמע... ג ר ו ש ק א : יע, טאכטערשי, דאס וואס זי טענה'ט... ביי א מאמע קינדער...

(לייזער קומט אריין.)

ל י י ז ע ר : (דערזענדיג זיין שוין דא? רופט תויד) אהער, חברה!

(ביילקע, רחל און בערל קומען אריין.)

ב ע ר ל : דאכרי וויעטשער, דיעדושקא. (גיס אים די האנט) זעצט זיך, וואס שטייט איר? ווייט פון אייד, געדארפט ווייט גיין... א כאלעריע די בלוטהינט...

ג ר ו ש ק א : יע, מיין אינגעל... מיר א גאנג קומט מיר אלע מאל אן שווער. זיין די הינט, זיי לויפן אויף מיר. יע, קינדער... מיין וועג מוז איר מאכען אין זיגאנען... גיין מיר נאך וואו איר גיין, די טייוואליס... (זעצט זיך אויפ'ן סאפא.)

ב ע ר ל : נו, זאגט דיעדושקא, ווי לאנג נאך וועלען מיר אזוי קעמפען?

ג ר ו ש ק א : א, מיין אינגעל, דאס איז א טרויעריגע פראגע... אבער דאך אן אמת'ע פראגע...

ל י י ז ע ר : איר זייט דאך אן אלטער קעמפער, און א מער ערפארענער...

ג ר ו ש ק א : גערעכט, קינדערלאך... גערעכט (פארקלערט זיך) איר ווילט וויסען קינדערלאך? אמת זאגענדיג, האב איר גע- מיינט, אז מיר זיינען שוין אויפ'ן פערד... נאך מיר זיינען אראפ- געפאלען... די רעאקציע האט געזיגט... זי האלט שטארק די בייטש. איר הערט, קינדערלאך?

א נ י ו ט א : אוי, שלאגען זיי...

ג ר ו ש ק א : מיר דארפען געבען צוריק, קינדערלאך, צו- ריק געגעבען...

ב ע ר ל : איר זייט מיר אן אנטווארט שולדיג. איר וויל ווי- סען, ווי קען מען אין רוסלאנד א רעפובליק מאכען? און אויב מען קען עס?

ג ר ו ש ק א : מיין טייער אינגעל, לאמיר אייך זאגען גאנץ קורץ... וואס די מלחמה האט אונז נישט געגעבען, וועט אונז גע- בען די צווייטע, די גרויסע וועלט-מלחמה... און קען זיך נאך איינ- געבען אראפזארגען דעם צאר מיט זיינע אייגענע סאלדאטען... אט אזוי... אט אזוי...

ב ע ר ל : אבער ווי טרעט מען צו צו זיי?

ג ר ו ש ק א : מלחמה ברענגט טויט און ליידען... דאן איז דאס פאלק אומגליקליך, אומצופרידען... יע, מיינע טייערע... און פאטריאטיזם איז נישט... נישט, זאג איר אייד... קינדערלאך, איר הערט? פאטריאטיזם איז אן אויסגעטראכטע זאך... די קאפ וויל קיינער נישט לייגען... פאטריאטיזם טראכטען אויס די הערשער און די קאפיטאליסטען... דער ארבייטער-קלאס האט נישט וואס צו פארלירען... וואו ער וועט זיין, דא צי דארטען? ער מוז זיינע הענט פארקויפען... דא א הערשער, דארט א הערשער... דא א קא- פיטאליסט... דארט א קאפיטאליסט...

א ל ע : הורא פאר'ן דיעדושקא. (כאטשען.)

ב ע ר ל : (נעמט ארום גרושקא'ן) טייערער, קלוגער אלטער. (קושט אים.)

ג ר ו ש ק א : מיין קלוגער אינגעל...

ב ע ר ל : גיין, דיעדושקא... אט, (ווייזט אויף רחל'ען) נישט קיין אינגעל, האב שוין א ווייב...

ג ר ו ש ק א : טאקע, קוקט זיי ביידען אן, נאך נאך קינד- דערלאך... נו, לעבט זיך אייד געזונטערהייט...

(שמוליק און ברודער פאוולאוו קומען אריין.)

ב ע ר ל : נו, אט זיינען מיר שוין אלע.

ש מ ו ל י ק : נוט אזענס אייד אלעמען.

ג ר ו ש ק א : (צו איינעם) דאס ביסטו, פאוולאוו?

פ א ו ל א ו ו : (א יאָר 30, בלאַנד, מיט א בערדעל) יע, דיע-

דושקא, וואס פאר א גוטע זכרון איר האט. קענט איר מיין ברור דער? (ווייזט אויף זיין ברודער א יאָר 25.)

ג ר ו ש ק א : אזוי גאר, נאך גרעסער פון דיר. (גיס אים די האנט.)

ש מ ו ל י ק : מיר מוזען צוטרעטען צו דער ארבייט.

גרושקא קלייבט אויס א פארזיצענדער.

ב ע ר ל : דיערושקא זאל זיין פארזיצענדער.

(אלע אויפשטייג.)

(אלע צוזעצן זיך, רחל געבען בערלען, ביילקע געבען לייער'ן.)

דיערושקא אין מיטען אויף א שטול.)

ג ר ו ש ק א : טאווארישטשי! (גלעט די באַרד) ווי אייד...

ווי אונז אלעמען אין באקאנט, האט די רעאקציע שטארק די קאפ

אויפגעהויבען... און האט מיט אירע אייגענע געגעל גענומען אונז

דריקען און שטיקען. זי האט אונז בארויבט פון דער בירושע. זי

מאכט ענג אונזער לעבען. שווער... זייער שווער צו אטעמען... זי

האט אונז בארויבט פון אונזער פרייהייט ווינקעל... וואו מיר האט

בען געהאט די מעגליכקייט זיך צוזאמען צו טרעפן פריי און גלייך

ליד פילען... זי האט פילע פון אונזערע טעטיגע מענשען אין די

טורמעס געווארפען. און ווי איר ווייסט... יא, איר ווייסט ווער

ס'איז שולדיג אין דעם, און דער שולדיגער זאל זיין שטראף בא-

קומען... (אלע פאשען בראווא.) טאווארישטשי, נישט מאכט צו פיל

טומעל...

ב ע ר ל : מען האט געדארפט שטעלען א פאטרול. ווער

גייט פון אייד פרויען? (אלע שווייגען.)

א נ י ו ט א : איד גיי.

ב ע ר ל : קלאפט דריי מאל אין טיר, אויב געפאר!

א נ י ו ט א : גוט! (א.)

ג ר ו ש ק א : נו יעצט ווי פירט מען עס דורך. יעדער

זאגט זיין מיינונג... פאוולאוו האט דאס ווארט.

פ א ו ו ל א ו ו : איר נעם זיך עס דורכפירען.

ש מ ו ל י ק : ווי אזוי?

פ א ו ו ל א ו ו : (אָט, נעמט אַרויס אַ ברוינינג) גלייך אים אלע אַרײַנשיסען מיט אײַן מאָל...

ש מ ו ל י ק : דענקט נישט, אַז ס'איז גרינג אַזוי צו אים צו צוקומען! און אַחוץ דעם, טראַגט ער אַ פאַנצער פון האַרטען שטאַל.

ב ע ר ל : דאָן איז אײַן וועג — מיט אַ באַמבע...

ש מ ו ל י ק : אַ, דאָס איז עפּעס אַנדערש... אַבער מיט אַ באַמבע איז אויך שווער... ווייל צען אַרשין פון אים לאָזט מען קיין נעם נישט צו. און אבי אַ באַמבע טאָר דאָ נישט זיין, פאַר דעם ברויכט מען אַ צען פונטיגע... אַ דריי פונט ראַסקאַלקעס, אַ צוויי פונטיגע שידעל, אַ דריי פונט פאַרער... אַ פונט דינאַמיט און אַ שטיק רייס-וואַטע... און...

ג ר ו ש ק א : אַ, מיין קינד... ווי דו רעכענסט אויס, וועט די באַמבע אויפרייסען אַ גאַנצע גאַס...

ש מ ו ל י ק : דאָס דוכט זיך אייד. ס'וואַלט נישט געשאַדט נאָר אַ גרעסערע...

ב ע ר ל : און וואו וועט מען זי וואַרפען? ... צען פונט איז גאַנץ שווער... און אַחוץ דעם...

ג ר ו ש ק א : דאָס מיינט, דער וואָס וועט זי וואַרפען, איז גלייך פאַראַרטלייט צום טויט.

ש מ ו ל י ק : ניין! אַזאַ באַמבע דאַרף מען וואַרפען פון אַ דאַך... דאָן איז מען זיכער אין ציל... און זיכער מיט'ן לעבען...

פ א ו ו ל א ו ו : אויסגעצייכענט...

ג ר ו ש ק א : און ווער וועט מאַכען די באַמבע?

ש מ ו ל י ק : איד! ... נאָר איד ווייל אַ העלפער... ווער פון אייד פאַרשטייט כעמיע?

פ א ו ו ל א ו ו : איד קען כעמיע... איד האָב שוין עטליכע מאָל באַמבעס געמאַכט.

ש מ ו ל י ק : אזוי? ... נו, גוט! ... דאָן וועט איר מיר העלפען...

א נ י ו ט א : מיר פארדריסט וואס איר האב זיך נישט אינ-
טערגענומען באטייליגען מיט זיי.
ר ח ל : זייער א פלינקע זייט איר! ...
א נ י ו ט א : רחל, ווארום זוכט איר זיך רס צו קריגען
מיט מיר? נאר איר נישט מיר שטערדווערטלאך ...
ר ח ל : טא וואס נאך עפעס איר זייט דא, אלעס נעמט
איר זיך אונטער?
א נ י ו ט א : זייט די בירושע איז צוטרעבען געווארען בין
איר ווי א שאטען אויף דער וועלט... די ליכט פון מיינע אויגען
איז צוגענומען געווארען...
ר ח ל : ס'ארא שיינקייט איר דעם? נע... א טרוימעריין...
א נ י ו ט א : איר טרוים און טראכט כסדר... (נעמט א בוך
פון טיש און בלעמערט און בלייבט שטיון.) הערט וואס א דיכטער
זינגט?

א פויגעל אן א שטייג...
זוכט בויען פריי איר נעסט.
געפינט זי נישט קיין צווייג...
וואו בויען קען זי פעסט...

א, דיכטער, איר זייט וואונדערבאר, פאר אייך ליגט אפען
דער סוד פון לעבען...
ר ח ל : דער סוד פון טויט... נישט פון לעבען... צייגט מיר
אייז פאעט זאל לעבען לאנג... נעמט נאדסאן, לערמאנטאוו, פוש-
קין, אלע יונג געשטארבען, זאל זיין וואס פאר א טויט... אבער
דאך א טויט.
א נ י ו ט א : רחל, איר דעם זיך אפ נלאט אזוי, וועגען
דיזע מענשען... טויט... יא, זיי זיינען טויט; אבער זייערע ווער-
טער לעבען... זיי שטארבען נישט...
(לייזער קומט אריין.)

לייזער טראגט א ראז העמדעל און א שווארץ גארמעל.
ר ח ל : (לויפט אנשקעגען) נו, וואס הערט זיך? ...

ל י י ז ע ר : נישט גוט... עטליכע דוכט מיר דערשאסען...
א נ י ו ט א : ווארום בין איר נישט גענאנגען?
ר ח ל : וואו איז בערל? ... (ברעכט די הענט.)
ל י י ז ע ר : איר ווייס נישט! (שפאנט היין און צוריק.) צווי-
שען אונז איז דא א שפיאן...
א נ י ו ט א : האט איר גאר נישט דורכגעפירט? גאר
נישט? ...
ל י י ז ע ר : די באמבע האט נישט געפלאצט.
א נ י ו ט א : קרבנות און נישט מער?
(ביילקע ערשוינט.)
ב י י ל ק ע : (לויפט צו צו לייזער'ן) נו, לייזער? א דורכ-
פאל? ...
ר ח ל : עטליכע דערשאסען (וויינט).
ב י י ל ק ע : וואו איז בערל? וואו איז שמוליק?
ל י י ז ע ר : לאז אפ מיט דיין שמוליק'ן.
ר ח ל : (צו לייזער'ן) דיינקט איר אזוי? (קריצט מיט די
ציין) איר פארשטיי איצט זיין פלאן... זיין טייכעלשען פלאן...
א נ י ו ט א : איר האב אים אלע מאל פארדעכטיגט.
ב י י ל ק ע : איר פארשטיי קיין ווארט נישט. פון וואס
דערט איר דא?
ל י י ז ע ר : פון דיין גייסטיג געליבטען...
ר ח ל : א, יע... ער גלויבט שטארק אין גייסטיגע ליבע...
ב י י ל ק ע : אבער דאך, וואס מיינט איר מיט די רייד?
(בעריל קומט אריין.)
ב ע ר י ל : (טראגט א שווארץ העמדעל מיט רויטע אויסנוואכץ,
טיט א רויט גארמעל.)
ר ח ל : (כאפט אים ארום) דאנק גאט.
ב ע ר י ל : טראגט זיך אפ פון דאנען שנעל ווי מעגליך...
קאזאקען און פאליציי זיינען דא אויפ'ן וועג... נו, וואס שטייט
איר? נישט גיך צוועק, זאג איר אייד. (צו לייזער'ן) לייזער, צו
דער ארבעט. (קערט אום די סאקע און עפענט א מירעל פון אינסען.)

נעמט ארויס רעוואלוציערען מיט קוילען, דאן פאריגעלט ער די מיר, שטעלט צו די סאָפּקע מיט דעם טיש, מאַכט א באַריקאדע.)
 ל י י ז ע ר : נו, וואָס שטייט איר פרויען, נייט ארויס דורכ'ן פענסטער און גלייך דורך דעם סאַד. נו, גיכער...
 (עס הערט זיך א קלאפען און געטומעל אין דרויסען.)
 ל י י ז ע ר : זיי זיינען דא. נו, גייט פרויען.
 ב י י ל ק ע : טא קומט אלע... לייזער, בערל קומט. (קריכט דורכ'ן פענסטער, א.)
 א נ י ו ט א : איד גייט, גיט מיר א רעוואלוציער.
 ר ח ל : (צו בערלען) איד שטיי נעבען דיר... איז לעבען מיט דיר, איז שטארבען מיט דיר...
 ב ע ר ל : (קושט זי) מיין טייערע רחל'ע. (צו לייזער'ן) גיב זיי שפייזערס... פיל זיי אלע אָן, און ווי עס ווערט ליידיג פיל גלייך אָן. (צו די פרויען) און איר היט זיך, ניט צו שיסען אין דעם ווינקעל... ווייל דא ליגט 10 הייסע עפעל... צום לעצט וועל איר זיי נעבען, פון דעם צו פארוואנדלען... אויב ניט דארטען זאלען זיי עס דא האבען...
 (עס הערט זיך א קלאפען אין די מיר.)
 ל י י ז ע ר : צוליב וואָס אומזיסט קעמפען? ... מיר קענען זיך ראטעווען דורכ'ן סאַד?
 ב ע ר ל : יעצט איז צו שפעט מיר'ן דארטען אויך דארף פערן קעמפען. דורך אנדערע וועגען וועלען מיר מוזען דורכגיין. אבער בעפאר מיר גייען אוועק מוזען מיר אונזער חוב אָפגעבען...
 (עס הערט זיך א ברעך פון א מיר.)
 ל י י ז ע ר : זיי האבען די גאנצער דורכגעבראכען.
 ב ע ר ל : זיי האבען נאך צוויי טירען דורך צו ברעכען. (שווייגען.)
 (לייזער נעמט די קעסטעל ארויס דורכ'ן פענסטער. דא ליגן 10 באַמבעס, זיי באַדרייבטיג.)
 ל י י ז ע ר : (נעמט די קאסטען) ס'איז צו שווער... טו מיר א העלף בערל.
 א העלף בערל.

ב ע ר ל : (העלפט אים דורכטראַגען דורכ'ן פענסטער) איצט פרויען קומט ארויס.
 (רחל און אנווטא קריכען דורך די פענסטער. עס הערט זיך נאך א מיר דורכברעכענדיג.)
 ב ע ר ל : דורך דער פענסטער שיסט אין מיר. (צו לייזער'ן) : לייזער, ברעד דעם פארקאן פון צווייטען סאַד, ווייל דא וועלען מיר ניט קענען דורכגיין. לאז גיך דורך די פרויען. עס הערט זיך א קלאפען פון ברעטער. (עס הערט זיך לייזער'ס שטימע) נייט דורך פרויען.
 די לעצטע מיר ברעכט זיך דורך. מען שטופט זיך דורך קאזאקען און זשאנדארמען רייסען זיך אריין. לייזער האלט אין איין פייערן. עס פאלען עטליכע קאזאקען. זיי אַכצען און קרעכצען. די אנדערע ריי-סען דורך די פענסטער. עס הערט זיך א שיסעריי פון ביידע זייטען. דאן הערט זיך עטליכע קראכען. עס ווערט שטאַרק ליכטיג פון דעם פייער, עס ציטערט די געביידע. עס הערט זיך געשרייען, אכצען... און קרעכצען... עטליכע קאזאקען לויפען צוריק פון פענסטער אין שטוב אריין.)
 ק א ז א ק 1 : אוי באזשע מאי... באזשע מאי, אוי, אוי, אוי...
 ק א ז א ק 2 : מיין האנט... מיין האנט... מיין רעכטע האנט...
 ק א ז א ק 3 : (הינקענדיג) אן אמת'ע מלחמה... טויטע נעראנעטע... אוי מיין פוס...

פ א ר ה א נ נ

פערטער אקט, ערשטעם בילד

פערזאנען:

כלעבניקאוו, גענעראל גובערנאטאר, א יאָר 50

מאד. כלעבניקאוו, א יאָר 40

איוואן פעטראווא, א יאָר 55

מארושא, זיין פרוי, א יאָר 45

אלינא, זייער טאכטער, א יאָר 20

דינסט

דיעדושקא נרושקא

סאלדאטען

נעסט

א צימער זייער רייך מעבלירט מיט שיינע קאר-

פעטען. מירען פון די זייטען, א מיר צום זאל-צימער.

טרעפ וואס פירען אויפ'ן צווייטען עטאזש. ביי יעדער

מיר ביים זייט שטייט א סאלדאט מיט א ביקס.

כלעבניקאוו, וואינער גובערנאטאר, די קאפ פון רעאקציע וואס

אונטערדריקט יעדע פרייע באוועגונג, ער איז הויך, א יאָר 50 מיט א

היפש שווארץ-גרויליך בערדעל פארקאמט צו די זייטען. גייט אָנגעטאָן

אין עפאלעטן, שווערד און שפארן, הינקט אביסעל...

אלינא פעטראווא, א יונג מוידעל פון א יאָר 20, בלאַנד און

הויך. אָנגעטאָן אין א ווייסער באַלקלייד.

מארושא פעטראווא, אלינאס מוטער, א יאָר 45, קוקט אויס פיל

שינגער, געקליידעט אין שווארצען.

כלעבניקאוו (גייט ארונטער די טרעפ, די שפארען

קלינגען נאך אים. קומט ארונטער אלינא און מארושא.)

(סאלדאטען גיבען אים משעסט.)

כלעבניקאוו: אהער מיינע דאמען.

מארושא: (ארעפגלייכנדיג די טרעפ) דעם אמת זאגנענ-

דיג... איר הערט אייער האכהייט... איר וואלט אזא שטעלע, פאר

קיין פאל ניט געוואלט, מיין מאן זאל אנעמען... איר קענט גאר

ניט גלויבען דעם שרעק וואס מיר'ן געהאט...

אלינא: און איר בין שיעור גע'חלש'ט...

כלעבניקאוו: נו, מיינע טייערינקע... איר בין

שוין צו אזוינס צוגעוואוינט... אין יעדער שטאט וואו איר קום

ערווארטע איר עס...

מארושא: איז ער טאקע אזא אלטער... ווי מען דער

ציילט?...

כלעבניקאוו: יע, א יאָר זעכציג.

אלינא: מען זאגט, אז די באמבע וואלט פלאצען...

כלעבניקאוו: נאנץ געוויס, דאס איז געווען אזא

גרויסע באמבע, ווען זי פאלט אויף מיר, וואלט זי מיר טויט גע-

שלאגען...

מארושא: דאנקען גאט... דאנקען גאט פאר אייער

לעבען...

כלעבניקאוו: אבער מיין פערד האבען זיי די קאפ

געשפאלטען.

אלינא: און ער לעבט?

כלעבניקאוו: ער איז גלייך טויט געפאלען.

מארושא: וואס מאכט אייער פוס? טוט זי אייד נאך

וויי?...

כלעבניקאוו: איר האב נאך א לונק געקראנען...

דער פערד האט מיר א קוועטש געטאן ווען ער איז געפאלען... אבער

זיי וועלען זייער שטראף באקומען.

אלינא: אין דער זעלבער צייט האט מען אויף אייד

געשאסען.

כל עבבניקא וו: ווען ניט מיין פאנצער וואלט איר
אויף דער וועלט ניט געווען. שוין פיר קלעפ אין מיין ברוסט האב
איר געקראנען...

אלינא: זיי האבען גוטע שיסער.

כל עבבניקא וו: מיר האבען צוויי צום טויט געשאַ
סען... און די איבעריגע זוכען מיר... דער שפיאן האט אליין גע-
מאכט די באמבע.

אלינא: ער איז אויך געווען מיט זיי?

כל עבבניקא וו: געוויס... ער האט אומישנע קיין
ריים שטאף ניט אריינגעלייגט... די באמבע איז געווען אן דינא-
מיט.

מאראשא: אזוי נאך?

כל עבבניקא וו: דער הויפט איז דא איינער, וואס מען
קען אים ניט כאפען... נאך א גאנץ יונגער, א יאָר 18, 19, א
סטאלעריונג... ער איז פעאייג אויף יעדען טאט... ער ווארפט אן
די שרעק...

מאראשא: וואס זאגט דער שפיאן?

אלינא: פאר אזא מוז ער אליין מורא האבען...

כל עבבניקא וו: איר האט טאקע געטראפען... ער זאגט
פאר קיינעם האט ער אזוי ניט מורא ווי פאר דעם יונג...
אלינא: און וואס קען קומען דעם אלטען פאר דעם?
כל עבבניקא וו: מאָרגען בעפאר די זון גייט אויף.
וועט ער צווישען די לעבעדיגע ניט זיין...

אלינא: אוי (טוט זיך א טרויסעל) מוז מען דאס?

כל עבבניקא וו: יא, בארישנע, אזוי איז דאס...
מלחמה...

אלינא: מלחמה רופט איר עס?

כל עבבניקא וו: אינערליכע פיינד זיינען געפערליכער
ווי אויסערליכע. די מלחמה מיט יאפאן האבען מיר פארלארען
איבער אונזער אינערליכען פיינד... ווייסט איר דאס בארישנע?

(דינסט ערשוינט אויף די טרעפ.)

דינסט: אייער האכהייט, עסען איז פארטיג. די געסט
ווארטען.

כל עבבניקא וו: גוט, מיר קומען באלד (דינסט אָ) אונז
זערע מענשען זיינען אימער אין געפאר...

מאראשא: אבער אן אזעלכע מענשען, וואלטען מיר
אונזער עקזיסטענץ ניט, געקענט אויפהאלטען... ערשט יעצט זע איר.
ווי נויטיג מיר זיינען אין אזעלכע מענשען ווי איר...

כל עבבניקא וו: נייען מיר עסען? קומט! (גיסט טא-
רושא'ן דעם אָרעם) ביטע.

מאראשא: (נעמט אים אין אָרעם) קום אלינא. (גייען
ארויף.)

(עס הערט זיך פון אויבען געלעכטער. גלעזער קלאפען. מוזיק
שפילט.)

סאלדאט 1: ווי געפעלט דיר די בארישנע?
סאלדאט 2: און וואס מיינסטו, איז די מאמע אירע?
סאלדאט 1: נאך א גוטע וועטשערע... איז זי אויך
ניט שלעכט...

סאלדאט 2: די מאמע פאר א פארשפייז... און די
טאכטער פאר א צושפייז... (ביידע לאכען.)

סאלדאט 1: מיינסטו, וואלט זיך מיר ניט געוואלט
דארטען זיצען? די פיס טוען אזוי וויי...
(עס הערט זיך א לאכען פון אויבען.)

סאלדאט 2: הערסט זיין לאכען... ווי שכור... ווי
ליידענשאפטליך...

סאלדאט 1: נו, נו, האסט מורא... איר וואלט גע-
וואלט זיין אויף זיין פלאץ.

סאלדאט 2: איר וועט דיר ער וועט באלד אונז
הייסען שטיין אין דרויסען.

סאלדאט 1: וואס מיינסטו?

ס א ל ד א ט 2: פארשטייט? ווען ער איז שיכור...
און ווער עס קומט אונטער'ן האנט לאזט ער ניט דורד...
(דינסט קומט אריין.)

(דינסט עפענט די מיר פון זאל צימער. עס זעט זיך א גרויסער
צימער מיט ווייכע דיוואנען, א פינא, טישלאך ביי יעדען דיוואן.
זי פילעט ארום, ווישט ארום די טישלאך.)

ס א ל ד א ט 1: קוק נאך דו אן, אויך א פיין שטיקעל
מעכעל...

ס א ל ד א ט 2: אלס ווייטער זיינען אלע גוט...
(דינסט קומט אריין אין ערשטען צימער פילעט ארום, קוקט אויף
די סאלדאטען אין שטייכעלס.)

ס א ל ד א ט 1: זיי מיין ווייב, קראסאוויצע.
ס א ל ד א ט 2: מיט מיר וועט זי חתונה האבען... ניט
אמת? איד בין שענער פון אים?...
ד י נ ס ט: שיין זייט איר ביידע, און פיינט האב איר
אייד ביידען...

ס א ל ד א ט 2: (מיט'ן אויגעל) זיין זונדעל געפעלט דיר
בעסער? הא? ... אבער האב קיין טעות ניט, ער וועט נעמען זיינס
און דיר וועט ער געבען סאליענא...
ד י נ ס ט: שווייג דו... הערסט? ... פארליעז דו... (אם אין
זאל צימער.)

ס א ל ד א ט 2: ער האט זי שוין איין מאל א כאפ גע-
טאן, האט זי זיך פון אים אויסגעריסען, אבער מענסט זיין זיכער...
זי וועט זיך פון אים ניט ארויסדרייען...

ס א ל ד א ט 1: זי איז אן אפעטיטנע נקבה... גלויב דאס
מיר...

כ ל ע ב נ י ק א ו ו: (אויף די טרעפ) קומט נאספאדא...
קומט אין זאל אביסעל א טאניז טאן נאכ'ן עסען... (סאלדאטען גיבען
שטעסט.)

(עס קומען אראפ די פריעריגע און נאך עטליכע מענער און פרוי-

ען. דאן קומט אראפ מאדאם בלעבניקאוו. זי איז אנגעטאן אין געלען
זייד, דעקלעטירט, א יאָר 40, א ברוגעטקע, די האָר הויך פארקאמט.
אראפגייענדיג די טרעפ רופט זי די דינסט.)

מ א ד. כ ל ע ב נ י ק א ו ו: וואו ביזטו דארט מיידעל?
ד י נ ס ט: דא בין איד. (פארנייגט זיך.)
מ א ד. כ ל ע ב נ י ק א ו ו: בריינג אראפ טיי מיט
מארמאלאד.

ד י נ ס ט: גוט. (אם.)

(אלע גייען אריין אין זאל, בלעבניקאוו ווינקט צו די סאלדאטען
זיי זאלען ארויס. סאלדאטען גייען ארויס, ער גייט אריין אין זאל.
אלינא שפילט פינא, מען טאנצט, דינסט בריינגט טיי און צושטעלט
אויף די טישלאך, איוואן פערטאוו אין בלעבניקאוו קומען אריין פון
זאל.)

א י ו ו א נ פ ע ט ר א ו ו: (א יאָר 55, אביסעל אוינגעבויר-
גען, דאָר מיט דינע גרויע לאנגע וואַנעס, אַנגעטאן אין א שווארצען
פראק און רויכערט א סיגאר) אייער האכהייט אייד איז צו באד-
וואנדערען... די מוט און די ענערגיע וואס איר פארמאגט... איר
וועט אונזער לאנד ראטעווען פון די ווערים... פון די שמוציגע
ווערים... זיי זיינען שוין געקראכען אין האלז אריין...

כ ל ע ב נ י ק א ו ו: אין די באלטישע געגענדען האב איר
נאנצע דערפער ליידג נעמאכט... זיי האבען דארטען עטליכע אימער
ניעס פארברענק, עטליכע פריצים דער'הרג'עט... האב איר זיי גע-
וויזען...

א י ו ו א נ פ ע ט ר א ו ו: ווי ווילדע הינט פון קייט...
דעם שטעקען... דעם שטעקען דארף מען זיי ווייזען...
כ ל ע ב נ י ק א ו ו: ווארט נאר... ווארט נאר... זיי וועלען
דא אויך ביי מיר שמעקען פולווער...

(מאדאם בלעבניקאוו קומט אריין.)

מ א ד. כ ל ע ב נ י ק א ו ו: וואס קען דאס זיין, וואס
פעטיא איז נאך ניטא? עס מאכט מיר זייער אומדראיג...

א י ו ו א ו פ ע ט ר א ו ו : פארבריינגט מיט פריינד אורא'.

מ א ד. כ ל ע ב נ י ק א ו ו : וואו האט ער דא פריינד? אין דעם איינציגען פלאץ וואו ער קומט אריין איז צו די פע-טראוו'ס, זייט איר דאך דא.

א י ו ו א ו פ ע ט ר א ו ו : האט איר געפרעגט אלינא? מאדאם כלעבניקאוו?

מ א ד. כ ל ע ב נ י ק א ו ו : ניין!
א י ו ו א ו פ ע ט ר א ו ו : (רופט) אלינא, אלינא.
א ל י נ א : (קומט אריין) וואס ווילט איר פאפא?
א י ו ו א ו פ ע ט ר א ו ו : האסט געזען פעטיא' היינט?
א ל י נ א : אין דער פרי איז ער ביי אונז געווען האט אונז איינגעלאדען אהער צו קומען.

מ א ד. כ ל ע ב נ י ק א ו ו : כ'בין זייער אומדאג... מיט פעטיא' האט וואס פאסירט... מיין הארץ שרעקט מיד... (סאלדאט ערשיינט מיט א בריף.)

ס א ל ד א ט : (גיסט טשעסט) אייער האכהייט, (גיסט אים דעם בריף.)

כ ל ע ב נ י ק א ו ו : (עפענט שנעל, לעזט) אזוי? ... אזוי נאר? ... דאס איז א טייפעל-שפיל...

מ א ד. כ ל ע ב נ י ק א ו ו : וואס איז אזוינס?

כ ל ע ב נ י ק א ו ו : (גיסט איר דעם בריף.)

מ א ד. כ ל ע ב נ י ק א ו ו : (לעזט, שרייט אויס) מיין

קינד... מיין קינד... פאלט אין אוממאכט.

(אלע לויפען זיך צוזאמען.)

א י ו ו א ו פ ע ט ר א ו ו : אייער האכהייט, וואס האט פאסירט?

(מען טראגט ארויף מאד, כלעבניקאוו, אלע גייען ארויף, חוץ

כלעבניקאוו מיט פעטראוו'ן.)

כ ל ע ב נ י ק א ו ו : זיי האבען אים פארנארט און גע-פאנגען...

א י ו ו א ו פ ע ט ר א ו ו : ווער? וועמען?
כ ל ע ב נ י ק א ו ו : נאט לעזט... (גיסט אים דעם בריף.)
א י ו ו א ו פ ע ט ר א ו ו : (נעמט און לעזט הויך.)

ליבער פאטער, איד בין געפאנגען פון די רעוואלוציאנערן. זיי האבען מיר געצוואונגען שרייבען דעם בריף צו דיר, אויב דו וועסט דורכפירען דעם טויט-שטראף געגען דעם אלטען רעוואלוצ-ציאנער וועל איד באצאלען מיט מיין לעבען... דארום בעט איר דיר פאטער, איד בין ביין דיר איין איינציג קינד... לאז פריי דעם אלטען... און ראטעווע מיד... זיי באהאנדלען מיד זייער גוט. דיין זון פעטיא כלעבניקאוו.

(שט א וואָרף דעם בריף.) טייוואָליס...
כ ל ע ב נ י ק א ו ו : (צום סאלדאט) הייס דעם אלטען בריינגען אהער...

ס א ל ד א ט : אייער האכהייט... אז אייער שריפט וועט מען אים גיט ארויסגעבען.

כ ל ע ב נ י ק א ו ו : פארנעמען... צוטומעלט... (שרייבט און און גיסט אים.)

ס א ל ד א ט : גוט. (א.)

כ ל ע ב נ י ק א ו ו : קיין גליק אין דער שטאט האב איר

ניט, די שטאט מוז איד פארלאזען...

א י ו ו א ו פ ע ט ר א ו ו : כאטש איידער איר פארלאזט

לאזט זיי גוט פילען...

(צוויי סאלדאטען פירען אריין דיעדושקא גרושקא'ן.)

ס א ל ד א ט : אייער האכהייט.

כ ל ע ב נ י ק א ו ו : (צו די סאלדאטען) איר קענט ניין.

(סאלדאטען א.)

כ ל ע ב נ י ק א ו ו : (באטראכט אים, קוקט אויף אים מיט

כעס און מיט שרעק.) ווי הייסט איר אלטער?

ג ר ו ש ק א : דיעדושקא גרושקא.
 כ ל ע ב נ י ק א ו ו : איר האט געווארפען די באמבע?
 ג ר ו ש ק א : איד.
 כ ל ע ב נ י ק א ו ו : צוליב וואס?
 ג ר ו ש ק א : אום אייד צו טויטען. ס'טוט מיר לייך וואס
 ס'האט ניט געלונגען...
 כ ל ע ב נ י ק א ו ו : ווארום? (מיט רצחה) הא?
 ג ר ו ש ק א : ווייל איר זייט דער שווארצער וואלקען...
 וואס פארדעקט אונזער פרייהייט זון...
 כ ל ע ב נ י ק א ו ו : ווייסט איר וואס אייד ערווארטעט.
 אלטער?
 ג ר ו ש ק א : גאנץ באשטימט... כ'ווייס... די תליה איז
 שוין פארטיג פאר מיין אלטען האלז...
 כ ל ע ב נ י ק א ו ו : ווען איר זאל אייד באפרייען אלטער?
 ג ר ו ש ק א : וועל איך זיין אזא קעמפער ווי געווען.
 כ ל ע ב נ י ק א ו ו : מיר זיינען אין מלחמה — מיט אייד...
 ג ר ו ש ק א : יא, מיר זיינען אין מלחמה... אבער איר
 דערנאך האט די מאכט... אבער ווען מיר וועלען זיגען וועט ליכט
 טיג זיין די וועלט... און, אויב איר וועט זיגען... דאן, פינסטער
 וועט זיין די וועלט... אבער סוף כל סוף וועט די ליכטיגקייט שייך
 נען דער וועלט... מיט איידער פינסטער-מאכט... וועט איר אפשר
 אנהאלטען נאך א דור... אבער דער נייער דור מיט נייע קרעפטען
 וועט אייד פארניכטען אויף אייביג...
 כ ל ע ב נ י ק א ו ו : אלטער, ווייסט איר די געזעצען פון
 מלחמה?
 ג ר ו ש ק א : כ'ווייס!
 כ ל ע ב נ י ק א ו ו : אין מלחמה איז פאראן געפאנגענע
 פון ביידע זייטען.
 ג ר ו ש ק א : אין וואפענשטילשטאנד קען מען זיך בייטען...

כ ל ע ב נ י ק א ו ו : גייט אלטער, איר זייט פריי... נאר
 באפרייט איידער געפאנגענעם (גיס אים דעם בריף).
 ג ר ו ש ק א : (לעזט) גאנץ געוויס... מיר זיינען ערליכע
 קעמפער... מיר קעמפען פאר ליכט, געגען פינסטערניש...
 פ א ר ה א נ ג.

פערטער אקט, צווייטעם בילד

פ ע ר ז א נ ע ז :

לייזער	דיעדושקא גרושקא
רחל	שמוליק
אניוטא	פסח
בערל	הענע

אין קעלער-שטוב בוי פסח דעם שוסטער. לייזער
 דיעדושקא גרושקא און רחל'ע זיצען אלע סדויעריג.
 שמוליק זיצט האלב ליגענדיג אין בעס געבונדען הענט
 און פיס.

ג ר ו ש ק א : אין שטיקער... אין פאסען... אזא הונט...
 א, ווען איר בין איצט אינגער!...
 ר ח ל : (ווישט די אויגען) און זי איז נאך ניטא... נאך
 ניטא...
 ג ר ו ש ק א : נו, מיר וועלען זעען (צו שמוליק'ן) הונט דו,
 צי זיי קימערען זיך פאר דיין הינטיש לעבען...
 ל י י ז ע ר : כאטש ארויסלאזען וועלען מיר אים סיי ווי
 ניט... זאג נאר הונט דו? ... ווי לאנג ביזטו א פראוואקאטאר?
 ש מ ו ל י ק : איר וועל אייד דעם אמת זאגען. מיר איז
 שוין אלץ איינס, גראדע איצט וואלט איר געוואלט לעבען... גראדע
 איצט...
 ר ח ל : (טוט זיך א שטעל אויף) כ'קען ניט איינזיצען... כ'מוז
 ניין, כ'מוז גיין...

ל י י ז ע ר : וואו רחל'ע? וואו גיין?...
 ר ח ל : כ'ווער משונגע... זיי וועלען אים היינגען... היינ-
 גען... (א.פ.)
 ל י י ז ע ר : זי וועט משונגע ווערען... אויב מען וועט אים
 היינגען...
 ש מ ו ל י ק : אה, ווען איר קען איצט?... ווען איר בין
 פריי איצט?...
 ל י י ז ע ר : וואס וואלסטו געמאן?... הונט דו...
 ש מ ו ל י ק : הערט מיר אויס חברים...
 ג ר ו ש ק א : הונט דו... חברים זאגסטו?...
 ש מ ו ל י ק : הערט מיר אויס... איר בין א שפיאן גע-
 ווארען איבער רחל'ען. איר האב זי ליב... ליב ווי מיין לעבען...
 אבער זי האט מיר פארשטויסען איבער בערלען. איר פארשטייט?
 איר האב אים נאר געוואלט פון וועג אפראמען... דארום האב איר
 געפאלשט די באמבע... דיעדושקא, איר האב קיינעם נישט געוואלט
 שלעכט טאן... נאר אים... האב אים אויך ליב... נאר די אייפער-
 זוכט... פארשטייט איר, די אייפערזוכט?... און איצט זענענדיג ווי
 זי ליידט... ווי זי ווערט משונגע... איר וואלט העלפען קענען ווען
 איר בין פריי...
 ל י י ז ע ר : ווייל דו ווילסט אז דיין לעבען...
 ג ר ו ש ק א : (די האנט אויפ'ן מויל) וואס וואלסטו געמאן?
 ווי וואלסטו העלפען?...
 ש מ ו ל י ק : ביי אייד בין איר צו טויט פאראורטיילט.
 כ'האב דאס כשר פארדינט... כ'ווייל עס טאן צוליב רחל'ען... זאל
 זי זען ווי ליב איר האב זי...
 ג ר ו ש ק א : וואס ווילסטו טאן?... רעד...
 ש מ ו ל י ק : כ'קען בערלען ראטעווען... און מיט מיין
 אייגען לעבען באצאלען...
 ל י י ז ע ר : אבער ווי קען מען דיר טרויען?... וועסט
 איינשטילען דיין הינטיש פעל דו?....

ש מ ו ל י ק : טרויט מיר דעם מאל... צוליב רחל'ען בין
 איר געווארען א פראוואקאטאר, און צוליב איר וועל איר זיך ריין-
 וואשען מיט מיין לעבען... און ראטעווען איר מאן... איר געליב-
 טען...
 (לאנגע פאווע.)
 ג ר ו ש ק א : איר וואלט אים געטרויט... ער איז א פרא-
 וואקאטאר נישט פאר קיין געלט...
 ש מ ו ל י ק : וויפיל האלט דער זייגער?
 ל י י ז ע ר : (קוקט אויפ'ן זייגער) עלף א זייגער.
 ש מ ו ל י ק : גיט מיין פרייהייט... איצט איז די בעסטע
 צייט... איצט פירט מען אים איבער.
 ל י י ז ע ר : דיעדושקא?...
 ג ר ו ש ק א : טרוי אים, אפשר איז ער אין חרטה?...
 (זיי בינדען אים א.פ.)
 ש מ ו ל י ק : (ציט זיך אויס, גלייכט זיך אויס, גלעט די הענט,
 די פיס) נו?... איצט חברים גיט מיר אשפייער...
 ל י י ז ע ר : דיעדושקא?...
 ג ר ו ש ק א : גיב אים וואס טראכסטו?
 ל י י ז ע ר : (גיט אים) נא דיר מיין בראונינג...
 ש מ ו ל י ק : (נעמט) איר דאנק אייד, חברים... כ'דאנק
 אייד... פאר געבען מיר די געלעגנהייט זיך ריין צו וואשען... זאגט
 רחל'ען דאס איז צוליב איר... צוליב אים, צוליב מיר... צוליב
 אלעמען... דאס איז חרטה... און יעצט חברים זייט געזונט און
 קעמפט און זינט... דערמאנט מיר צו גוטען נאך מיין טויט... איז
 א האלבע שעה ארום וועט ער דא זיין... און איר?... ווער ווייס?...
 זייט געזונט חברים... (א.פ.)
 ג ר ו ש ק א : כ'גלויב אים.
 ל י י ז ע ר : (ווישט די אויגען).
 ג ר ו ש ק א : וואס איז מיט דיר? וויינסט?...
 ל י י ז ע ר : ער האט מיר שטארק גערירט... ער האט מיר

צורדערט... דערושקא איד פארגיב אים... אייפערזוכט... מיין גאט.
ס'מאכט משוגע.

(אניווא קומט ארויף.)

ל י י ז ע ר : אניווא? (ווישט די אויגען.)

א נ י ו ט א : נאך צוועלף וועט מען אים היינגען. (פלאצט
אויס אין א געווייזן ארימע רחל'ע... זיי לאכען פון זיין ברירה...
ג ר ו ש ק א : נו, קינדערלאך... נים שיין פאר קעמפער
צי וויינען און קלאגען...

ל י י ז ע ר : ס'איז נאך דא א קליינע האפנונג...

א נ י ו ט א : וואו איז רחל'ע? (קוקט צום בעס) וואו איז
ער?...

ל י י ז ע ר : מיר האבען אים פריי געלאזען.

א נ י ו ט א : (אויסער זיך פאר בעס) וואס האט איר גע-
טאן?...

ג ר ו ש ק א : שא, טאכטער, נים הייז זיך ער וועט אים
באפרייען.

א נ י ו ט א : דער פייגלינג... ער האט אייד אלץ צוזאגען.
דער הונט.

ג ר ו ש ק א : און איד גלויב ער וועט אים באפרייען.
(רחל ערשיינט.)

ר ח ל : (וויינט) כ'בין געווען נעבען טורמע.

ל י י ז ע ר : צוליב וואס? וואס טו געזען דארט?

ר ח ל : נים געזען, נאך געהערט.

ל י י ז ע ר : וואס טו געהערט?

ר ח ל : מען קלאפט, מען מאכט די תליה (וויינט זיך פאר-
נאנדער.)

(פסח און הענע ערשיינען.)

ה ע נ ע : א ווייטאג איז מיר... געווען ביי מיין מאמע
אויפ'ן קבר, געוויינט און געבעטען... (ווישט זיך די אויגען) געווען
ביי זיין מאמע אויפ'ן קבר... אויפ'ן פרישען קבר... די ערד איז

נאך געל... כ'האב געקלאפט אין קבר... מאמע, דיין זון איז אין
געפאר... ראטעווע דיין קינד... וויי איז מיר.

פ ס ח : און איד האב איבערגעזאגט פינף מאל דעם תהלים...
ווען אלע זיינען פון שול אוועק, האב איר געעפענט דעם ארון
קדש... און האב מיין קאפ אריינגעשטעלט און האב א געשריי גע-
טאן: טאטע אין הימעל, ראטעווע מיינע קינדער... טו א נס...

(עס הערט זיך א לויפן אויף די טרעפ, אלע שטעלען זיך אויף,
די מיר פראלט אויף, בערל קומט ארויף, די קליידער צוריסען, די האר
צופודעלט, לויפט גלויך צו רחל'ען... אלע שטייען צוטומעלט)...
ב ע ר ל : כאפט (זי ארום) מיין רחל'ע (קושט זי).

ג ר ו ש ק א : (נעמט זיי ביידען ארום, קושט זיי.)

ב ע ר ל : חברים, מיר מוזען פון דאנען אוועק.

ל י י ז ע ר : טאקע, ער?...

ב ע ר ל : ער איז א העלד... פון א שטארקען וואך האט ער
מיד ארויפגענומען. מאכט זיך גרייט חברים. קומט.

ג ר ו ש ק א : און ער, וואו איז ער?...

ב ע ר ל : כ'ווייס נים! כ'ווייס נים ווי ער האט אפילו מיד
געדאטעוועט... כ'ווייס אז איד האב זיך דערזען א ארשין צען פון
וואך... חברים, קומט, מען וועט געוויס באלד דא זוכען.

פ ס ח : נאדיר מיין דעקעל, נא דיר מיין היטעל... (קושט
אים.)

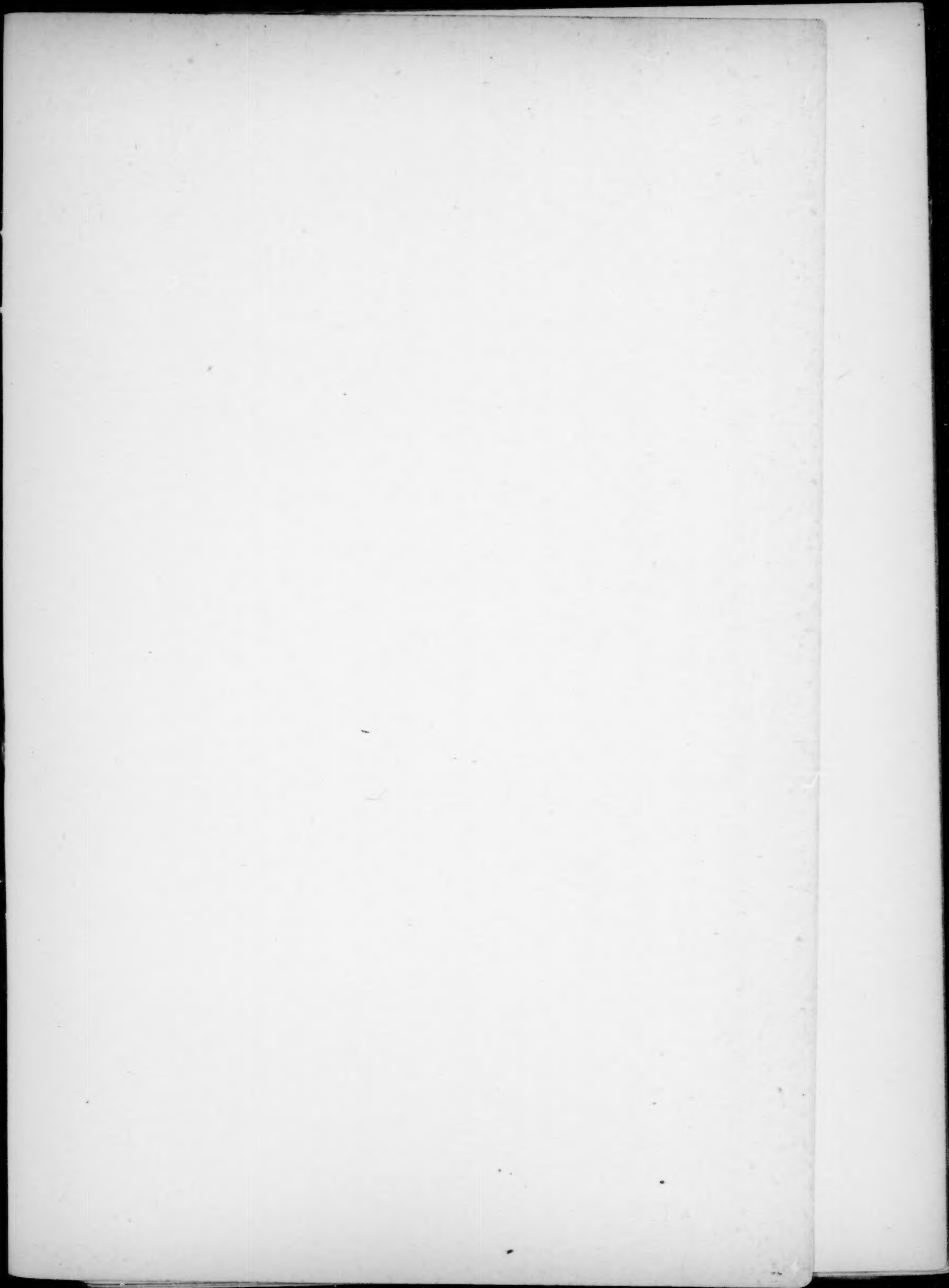
ה ע נ ע : (קושט אים, וויינט, איר הארץ איז פארקלעמט פון
פרייד.)

(אלע אָפּ, הענע און פסח בלויבען.)

ה ע נ ע : דאנק דיר גאט... דאנק אייד מאמעס פון יענער
וועלט, וויי איז מיר.

פ ס ח : אידענע, ווייסט וואס האט געהאלפען? מיין תהלים
זאגען און מיין געשריי אין ארון קודש!...

פ א ר ה א נ ג.

אנדערע ביכער פון זעלבן שרייבער אין אידיש:

הערבס-בלומען, לידער

שאג און נאכט, לידער.

"לא תרצח"

"דער פארלארענער זיג", דראמא.

"נייע וועלטן, 4 איין אקטערס.

"אין דער קינדער וועלט", קינדער לידער.

IN ENGLISH:

"CALL WITHIN"

"BEYOND HUMAN POWER"

"THE VOLCANO ISLAND"

BEE DE PUBLISHING CO., Inc.

654 Broadway

New York